Jaargang 111. Vrijdag, 19 November 1852. No. [illegible]

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

VERPACHTING EN VERHURING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, te verpachten of te verhuren, bij enkele inschrijving:

Voor den tijd van één jaar:

1. Het **STADS-CONTINGENT**, of het EEN VIERDE der VRACHTLOONEN van het VEER van *GRONINGEN* op *WINSCHOTEN* en op *NOORDBROEK* en *vice versa.*
2. **IDEM** het VEER van *GRONINGEN* op *VEENDAM, WILDERVANK, SAPPEMEER, MARTENSHOEK, DE KIJL, FOXHOL* en de *MEEDEN* en *vice versa.*
3. Het **STEDEGELD** op de WEKELIJKSCHE, alsmede op de VOOR- en NAJAARS-VEEMARKTEN binnen deze Stad.
4. [illegible] **KRANEN.**
5. Het **MODDERGELD.**
6. Het **STEDEGELD** van de PAARDENMARKTEN.
7. Het REGT van **VISSCHEN** in het *FOXHOLSTER MEER*, en het *DIEP* loopende door *Foxhol*, tot aan den mond van het *Foxholstermeer*, en in het *Winschoterdiep*, van het Tolhek te *Foxham*, tot langs het *Foxholsterbosch.*
8. **IDEM** in het *DRENTSCHE DIEP*, van den mond bij het *Winschoterdiep*, Zuidwaarts, tot de plaats, waar de Oude Molen heeft gestaan, en van den mond van het *Foxholstergat*, Zuidwaarts, tot zoo verre het regt van de Stad zich uitstrekt.
9. **IDEM** in het *WINSCHOTERDIEP*, van den mond van het *Drentsche diep* tot den buitensten Drijfboom buiten het Kleinepoortje te *Groningen.*
10. **IDEM** in de Diepen en Havens in de Stad *Groningen*, van den Binnen-Drijfboom bij het Kleinepoortje tot den Binnen-Drijfboom in den mond van de *Noorderhaven*, met de uitzonderingen in de Voorwaarden van Verpachting vermeld.
11. **IDEM** in het *REITDIEP*, van den Buiten-Drijfboom in den mond van de Haven tot *Garnwerd.*
12. **IDEM** in het *BOTERDIEP*, van de Stad tot aan de Grondzijl, achter *Noorder-Hoogebrug.*
13. Het **GEBRUIK** van de **ESSCHERGROEVE**, en van het westelijk gedeelte van het *FOXHOLSTERBOSCH.*

Voor den tijd van drie jaren:

14. Het **STADS GROENLAND** bijlangs het zoogenoemd *Studentenpad*, buiten de Ebbinge- en Boteringepoorten.

De Voorwaarden, naar welke deze Verpachting en Verhuring zal plaats hebben, zullen, van heden, ter SECRETARIJ dezer Gemeente ter lezing liggen.

De op zegel geschreven INSCHRIJVINGS-BILJETTEN, *voor ieder perceel afzonderlijk in te dienen, met omschrijving en vermelding van het nommer der perceelen, waarvoor ingeschreven wordt*, moeten, overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij de Voorwaarden is bepaald, vóór of uiterlijk op DINGSDAG den 7den December 1852, aan het RAADHUIS worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele Toewijzing aan de hoogste Inschrijvers, zal, onder nadere goedkeuring, in het openbaar plaats hebben op WOENSDAG den 8sten December 1852, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 18 November 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* achten zich verpligt, bij deze ter kennis van de Ingezetenen dezer Gemeente te brengen, dat, volgens het gevoelen van de GENEESKUNDIGE COMMISSIËN, zoo hier als elders, het zoogenaamd **GOUD** op het **ST. NIKOLAASGOED** niet anders is dan **KOPER**, en alzoo hoogst nadeelig voor de gezondheid.

Zij vertrouwen, dat deze kennisgeving voldoende zal zijn, om de vervaardigers en verkoopers van ST. NIKOLAASGOED van het BEPLAKKEN van hetzelve met zoogenaamd **GOUD** te doen afzien, en althans om de Ingezetenen van het koopen van het daarmede versierd ST. NIKOLAASGOED terug te houden.

Ten overvloede waarschuwen zij de eerstbedoelden ten ernstigsten tegen het verkoopen van met zoogenaamd GOUD beplakt ST. NIKOLAASGOED, om dat dit zou kunnen geacht worden te vallen in de termen der wet van den 19den Mei 1829 (*Staatsblad* no. 35), *strekkende om de vermenging van vergiftige of andere schadelijke zelfstandigheden in eet- en drinkwaren tegen te gaan*, aan welker bepalingen de Ingezetenen zijn herinnerd bij notificatie van den 30sten September 1852.

GRONINGEN, 8 November 1852.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BUREAU VAN POLITIE.

Op den 5den dezer Maand is in de Poelestraat gevonden: eene nieuwe **PARAPLUIE** van GROEN KATOEN. Dezelve is ter bezigtiging gesteld ten BURELE van POLITIE.

INGEZONDEN STUKKEN.

Verkiezing van een Lid in de Provinciale Staten, voor den heer mr. **Koning** van *Wedde.*

Op den 15den dezer werd te Winschoten eene vergadering van ambtelooze en ongegradueerde kiezers gehouden. — Men begon de werkzaamheden met te vragen of iemand ook een' kandidaat had voor te stellen. Een der kiezers meende, dat de heer G. A. VENEMA een zeer geschikt persoon voor de vacante betrekking was. Deze meening werd door meerderen gedeeld, en men hield het er voor, dat de heer VENEMA, uit een zedelijk oogpunt beschouwd, een waardig opvolger van den heer KONING zou zijn, en dat Z. E. bovendien, door het eigenaardige zijner kundigheden, eene lacune zou helpen aanvullen in die van het collegie, wier bestaan duidelijk is gebleken bij de deliberatiën over de gevolgen van den toevoer van het Drenthsche water langs het geprojecteerde kanaal in het Reitdiep. Een ander kiezer stelde den heer mr. W. R. EMMEN, procureur te Winschoten, voor, wiens bekwaamheden als regtsgeleerde algemeen hulde werd gedaan; maar men oordeelde tevens, dat het collegie reeds vele voortreffelijke regtsgeleerden bezat, terwijl het wenschelijk zou zijn, dat, indien er sprake was van kanalen, afwateringen en dergelijken, het collegie niet in de noodzakelijkheid verkeerde enkel op adviezen van ingenieurs te zeil te gaan, maar de kennis daarvan tevens in deszelfs eigen boezem bezate.

Bij de stemming bleek dan ook, dat die motieven bijval hadden gevonden; want de heer G. A. VENEMA, arrondissements-ijker, en wethouder van Winschoten, werd met 5/6 der uitgebragte stemmen tot kandidaat verkozen.

In een ons toegezonden, maar niet onderteekend stukje „aan de kiezers in deze provincie, welke geroepen zijn om e.k. Maandag den 22sten dezer, hunne stem voor een lid der Provinciale Staten uit te brengen," wordt opgemerkt, „dat mr. S. PICCARDT, notaris te *O. Pekela*, daarbij zeer in aanmerking dient te komen." — Wij konden het stukje, zoo als 't was liggende, niet opnemen.

Letternieuws.

De trouwe FRITS. — *Een gansch getrouw man zal veelvoudig zijn in zegeningen* (Spr. 28: vs. 20). — *Een verhaal voor mijne jeugdige vrienden.* — Naar het Hoogduitsch van F. HOFFMANN. Met vier plaatjes. Te Alkmaar, bij JOHS. ROEM.

REINIER. — *Vertrouw op God, zoo zal hij u uithelpen* (Sir. 2: 6). *Een verhaal voor mijne jeugdige vrienden.* Naar het Hoogduitsch van F. HOFFMANN. Met vier plaatjes. Te Alkmaar, bij JOHS. ROEM.

Kinderboekjes!...... het getal is legio; maar ach! onder die massa hoe weinigen die *goed* genoemd mogen worden. 't Is zoo gemakkelijk niet om aan de eischen van den kinderlijken leeftijd, die zoo oneindig verschillen naar geslacht, ontwikkeling en jaren, te voldoen. — Knapen of meisjes, wat onderscheid in behoeften en wenschen! En juist ieder afzonderlijk willen zij bezig gehouden worden over 't geen ieder bepaaldelijk aangaat; willen zij lezen over hunne eigenaardige spelen, werkzaamheden en verwachtingen. De knaap moet van zijn hobbelpaard, priktol, vlieger, konijnen, bokken enz., het meisje van hare pop, haar wiegje, kabinetje, lapjes, bikkels of wat dies meer zij iets vernemen, anders boeit haar het boekje niet. Iets wat hun vreemd is laat hen koud, onverschillig.

Wat het verschil van jaren betreft, — ieder jaar van 6—12 eischt iets anders, iets eigenaardigs. Van 12—14 maakt minder verschil, en toch is dit onzes inziens juist het moeijelijkste tijdvak van allen om er voor te schrijven. Dan kunnen zij zich niet meer met sprookjes en vertelseltjes vergenoegen — dan hebben zij er tegen om telkens nog als *lieve kinderen!* aangesproken te worden. De geschriften die dan zullen bevallen moeten helden of heldinnen ten onderwerp hebben, die op kinderlijken leeftijd iets beteekenden in de maatschappij of nog beter deel hadden aan de geschiedenis. Dat sleept meê, dat ontvlamt. Zoo wil men zijn of niet zijn, zoo zal men trachten te worden of niet te worden. — Maar deze helden of heldinnen moeten ook den kring, waarin zij te huis behooren, niet te buiten gaan, zij moeten knapen, meisjes blijven, geen mannen of vrouwen, zelfs geen jongelingen of jonkvrouwen worden, niet spreken, niet handelen boven hunne jaren en het verhaal, waarin zij voorkomen, mag voor alles niet *te hoog* zijn. — Nog gevaarlijker klip echter is het, kinderachtig te worden. — Daar zijn zij zoo bang voor, zoo bang als voor vuur — ja wat wij volwassenen, meenende ons in hunnen toestand verplaatst te hebben, soms nog voor aardig houden, doet hen niet zelden uitroepen: hoe laf! hoe naar! Dan is alle invloed verloren en men mag niets hopen van zulk een geschrift.

Daarom eere diegenen, die zoo weten te schrijven, die deze klippen weten te vermijden, zij kunnen eenen onberekenbaren invloed uitoefenen op het welzijn der maatschappij. Of is het niet zoo, dat de boekjes op dien leeftijd gelezen, diep indringen in 't geheugen, de denkbeelden daaruit opgedaan, de beginselen daarin gevonden vastwortelen in de harten?

Met belangstelling neem ik daarom, zoo de gelegenheid zich aanbiedt, kinderboekjes ter hand, en zijn ze goed, dan belijd ik het gul weg, dan geniet ik niet zelden met geheel mijn hart!

Dat nu heb ik ook gedaan bij het lezen van bovengeschrevene werkjes. Waarlijk, FRANS HOFFMANN heeft er slag van om voor kinderen te schrijven. Het zijn twee episoden, die hij in deze werkjes schetst, uit de geschiedenis van Frankrijk. Het eerste behandelt iets uit den tijd van KAREL IX, het andere iets uit den tijd des schrikbewinds. In beide geschiedt dit even levendig, even boeijend. — Ouderliefde, vriendschap, gehoorzaamheid aan overheden, getrouwheid in 't volbrengen van pligten in ieder rang en stand — dankbaarheid, moed, volharding in 't goede en al die deugden verder, welke geboren worden uit een waarachtig geloof in en uit warme liefde tot God, wiens onwankelbare trouw in alles uitblinkt — ziedaar wat er in wordt geschetst, waarvoor zij jeugdige harten trachten te bezielen; terwijl zij ernstig en krachtig waarschuwen tegen laauwheid, vreesachtigheid, luiheid, baatzucht, geveinsdheid, valschheid, sectenhaat en meer dergelijke uitvloeisels van de verkeerdheid onzer harten. Dat gebeurt niet in vertoogen, maar in personen en feiten, die zoo fiks zijn geteekend, zoo treffend zijn voorgesteld, dat zij bepaald zeker een' krachtigen indruk op jeugdige gemoederen zullen maken.

Ziedaar onze beschouwing van bovenvermelde werkjes. Ongeroepen geef ik haar aan het publiek, omdat ik meen dat het goed is, ouders, leermeesters en vrienden van jeugdige knapen en meisjes op zulke geschriften te wijzen, die bij uitnemendheid geschikt zijn om ze als geschenken hen aan te bieden. Daaraan toch is niet zelden gebrek, zelfs bij de massa die er bestaat, en hoe lastig dan de keuze nog is, zegt gewis ieders ervaring.

St.-Nikolaas neme daarom maar eene goede vracht van deze boekjes mede en strooije ze mild onder u rond, flinke jongens! lieve meisjes! dat wensch ik u, dat wensch ik ook den uitgever.

*****

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIE.

BATAVIA, 29 September.

Op den 25sten Augustus werd te Batavia de 8ste vergadering der maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen* gehouden. Uit het verslag bleek, dat de afdeeling thans 211 leden telt; dat de staat der kas voldoende is, dank zij de ruime bijdrage van den gouverneur-generaal; dat er op de prijsvraag: *over het nut van den ambachtstand*, 5 antwoorden waren ingekomen; dat het ontwerp voor eene meisjesschool in de buurt van Bajaar Barde gereed lag, en eindelijk, dat er ook op andere plaatsen van Neerl. Indië afdeelingen zijn opgerigt. Tot voorzitter is benoemd dr. *G. Wassink.*

— Op den 21sten Augustus j.l. werden in veiling gebragt 97 kisten met vogelnestjes, te zamen opbrengende de som van *f* 173,534.

— Er zijn tijdingen ontvangen van Amboina en Banda, tot het begin en midden van Augustus.

De eerste behelzen dat op het eiland Ceram stukjes steenkolen zijn gevonden en wel aan de uitwatering van de rivier Ta, nabij Kilmoerie (onder Banda), alsmede aan de monding der rivier Jan Compaan, tusschen de negorijen Atiahoe en Werinama. De luitenant ter zee 2de klasse *J. H. G. Jordens* is tot nader onderzoek derwaarts in commissie gezonden. Hoezeer het ongunstige weder eene gewenschte voortzetting van dit onderzoek verhinderde, zoo kwam het toch den heer *Jordens* hoogst waarschijnlijk voor, dat in de omstreken der rivier Ita steenkolenbeddingen gelegen zijn. Zoodra de weêrsgesteldheid zulks toelaat, hoopte men het onderzoek te hervatten.

— Door Z. Exc. den gouverneur-generaal van Nederlands Indië zijn o.a. benoemd: tot subs.-offic. van just. bij den raad van justitie te Batavia, mr. *L. F. de Pauly*; tot 3den komm. op het residentiebureau te Soerabaya, *G. A. A. R. L. van Hoëvell*; en een 2jarig verlof naar Nederland verleend aan *W. G. Gersom*, komm. bij de wees- en boeldelkamer te Soerabaya.

— Den 12den Julij j.l. werd een achttal lampongsche handelaren uit de noorder-distrikten, op reis naar Telokbetong, door den nacht overvallen, waarom zij besloten, liever in eene koeboe aan den weg geplaatst te overnachten, dan zich aan weer en wind en het wild gedierte bloot te stellen. Toen de reizigers zich tot rust hadden nedergelegd, hoorde men eenen vervaarlijken aanval van eenen tijger. Ter hulp gesneld, ontwaarde men tot groote verwondering zekeren beruchten *Mas Mibar*, uit het gehucht Simpor (ongeveer twee palen van Telokbetong), met eenen zijner aanhangers, beiden ten prooi des tijgers op den grond liggende. Het vreesselijke dier koos op het zien van eene menigte menschen de vlugt; doch dit deden ook de boosdoeners. Toen de dag naderde, besloten de reizigers *Mas Mibar* te vervolgen en bevonden, dat hij met de zijnen tot bij Simpor was getrokken. Op het berigt hiervan deed de gezaghebber in de Lampongs ten spoedigste het verblijf der boosdoeners door eenige gewapende politiedienaren en vreemdelingen omsingelen; doch met behulp eener lampongsche vrouw ontsnapten zij, behalve *Mas Mibar*, die door een geweerschot doodelijk werd getroffen. Onder andere euveldaden, liet deze booswicht zich in Junij 1831 door zekeren pangeran *Groda Bezaar* omkoopen, om den lamponger *Orang Kikat* af te maken.

ZWEDEN.

Berigten uit Stockholm, van den 5den November, melden: „De beterschap, welke zich eergisteren aanvankelijk in 's Konings toestand geopenbaard had, is slechts van korten duur geweest. Intusschen luidt het heden uitgegeven bulletin weder iets gunstiger, dan dat van gisteren. Het is van den volgenden inhoud: „Zijne Majesteit de Koning heeft zich gisteren vrij wel bevonden. De koorts was des avonds na eenen slaap van verscheiden uren afgenomen. Ook de nacht is rustig geweest, hoewel slapeloos. De ophooping van slijm in de longen is thans minder hinderlijk."

„Nog bedenkelijker is de toestand der Prinses *Eugenie.* Het laatste bulletin omtrent hare ziekte luidt: „H. K. H. de Prinses heeft, nadat de zwakte gisteren weder was toegenomen, in den afgeloopen nacht eenige uren gerusten slaap genoten en bevindt zich daarna heden morgen iets beter. De toestand blijft intusschen voortdurend zorgwekkend.""

(Volgens berigten uit Stockholm van den 6den, over Koppenhagen ontvangen, bleef men daar zeer ongerust over de ziekte des Konings, die eigenlijk eene leverziekte zijn zou, waarbij zich ook bedenkelijke verschijnselen in het hoofd gevoegd hadden.)

ITALIE.

— In den nacht van den 2den op den 3den Nov. zijn te Genua uit het paleis van den prins *Buteno*, een rijke uitge-[illegible] 80,000 £ of *f* 9,600,000, gestolen. De dieven hebben van de afwezigheid van den prins gebruik gemaakt om in te breken.

DUITSCHLAND.

De *Oest. Corr.* geeft zijn onbeperkten bijval te kennen over de onlangs door het Belgische ministerie voorgestelde wet op de drukpers.

— Het voornemen bestaat, om een sneltrein tusschen Weenen en Parijs in te rigten, ten gevolge waarvan de afstand tusschen deze beide steden in 48 uur zal kunnen worden volbragt.

— De ministeriële Oostenrijksche *Correspondenz* bevat een hoofdartikel over 't vraagstuk betreffende het Fransche Keizerschap. De breuk van het hoofd van den staat met de partij der omwenteling heeft (volgens dat artikel) aan 't Keizerrijk zedelijke kracht verleend en geeft regt op vrede te hopen. Niet alleen de roem, ook de val van *Napoleon* behoort tot de als erfdeel te beschouwen keizerlijke overleveringen. De politiek van Oostenrijk was altijd de Fransche regeringsvormen, te erkennen zoodra ze een krachtig bestuur hadden daargesteld. Oostenrijk zal die staatkunde niet verlaten. Door erkenning der daadzaken komt Oostenrijk niet in tegenspraak met het beginsel der legitimiteit. De nieuwe beheerscher van Frankrijk moge voor den een de verkorene des volks, voor een' ander de erfgenaam des Keizers, voor een' derde eene noodzakelijkheid zijn, tegenover het buitenland zou 't niettemin ongeraden voor hem zijn door het aannemen van titels of namen, die noch staatsregtelijke noch werkelijke pretentiën daarstellen, een' strijd over grondbeginselen aan te vangen. De roeping van eene dynastie, die zich zoekt te gronden, is, om zich een' weg te banen voor hare afstammelingen, niet om te stooten op de moeijelijkheden, die hare voorzaten hun hebben nagelaten.

— De landraad van Neder-Beijeren heeft de wederinvoering van de ligchamelijke tuchtiging voorgeschreven.

— Op den 11den November, des avonds, werd in Stuttgard, Karlsruhe, Mainz, alsmede in Wurtzburg een vrij sterk noorderlicht waargenomen, bij onbewolkten hemel. Tot laat in den nacht duurde het prachtvolle schouwspel voort.

— Den 4den dezer is de prinses *Wasa* te Mozawetz, in Moravië werkelijk tot de Katholijke kerk overgegaan. Men meldt, dat de prinses reeds sedert eenige jaren den wensch tot dezen overgang gekoesterd had, maar dat zoowel hare minderjarigheid als andere redenen de uitvoering van haar voornemen verhinderd hebben. Eerst na hare meerderjarigheid gaf zij haren wensch aan den bisschop van Brünn te kennen, welke haar gedurende eenige weken door den priester deed onderwijzen, in wiens handen zij op haren geboortedag hare belijdenis afgelegd heeft.

— Niet onbelangrijk is de volgende opgave betrekkelijk den Duitschen boekhandel in de eerste helft van het jaar 1852. Er zijn in die zes maanden 4315 boeken en 119 landkaarten verschenen. In het tweede kwartaal was het aantal grooter, dan in het eerste; van Januarij tot het einde van Maart telt men 2040 boeken en 39 kaarten, van April tot het einde van Junij 2275 boeken en 80 kaarten. De theologie in haren ruimsten omvang heeft in vergelijking verre weg het meeste opgeleverd; zij is met 798 nommers vertegenwoordigd, waarvan 254 tot de Katholijke theologie behooren. Paedagogiek komt in de tweede plaats, zij telt 517 nommers: daaronder zijn slechts 43 schriften, als van Katholijke schrijvers afkomstig opgegeven. *Witmsen's „Kinderfreund"* heeft in het tweede vierendeeljaar de *tweehonderdste* verbeterde uitgave beleefd. De fraaije letteren tellen 282 werken. politiek en regtswetenschap 248, de natuurwetenschappen 214, de philo-

sophie slechts 50, geneeskunde 198, daaronder 29 populair geneeskundige schriften; de classische philologie 158, de nieuwere taalkunde 145, geschiedenis 188, geographie en volkenkunde 111 (grootendeels reishandboeken en topographiën), mathesis en sterrekunde 54, krijgswetenschap 87, handel en nijverheid 154, bouw- en werktuigkunde 54, bosch- en jagtwetenschap, berg- en mijnwerken 21, landbouw- en huishoudkunde 142, kunstliteratuur 200 (doch onder dit in het oog loopend groot getal zijn ook voorbeelden van schrijven, teekenen, breijen enz. begrepen), volksliteratuur 61, vrijmetselarij 8, Slavische en Hongaarsche literatuur 56, literatuurwetenschap (daaronder encyclopaediën en collectanea) 95, terwijl eindelijk voor de rubriek *gemengde werken* nog 194 nommers overblijven. Wetenschappelijke tijdschriften zijn in het vak der medicijnen bijzonder talrijk, terwijl zij voor andere wetenschappen meer en meer verdwijnen: van de 198 uitgegeven medische werken is meer dan een vierdedeel (50) onder de rubriek van tijdschriften, jaarboeken en magazijnen te rangschikken. Daarna tellen de theologie en de paedagogiek de meeste tijdschriften.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 13 November.

H. M., Prins *Albert*, hunne kinderen en de Belgische Prinsen hebben eergisteren een bezoek bij het stoffelijk overschot des hertogs *van Wellington* afgelegd. Het was de eerste dag, dat het stoffelijk overschot in parade was gelegd. De aandrang der nieuwsgierigen was zoo geweldig, dat *zes personen werden doodgedrukt*. Het geschreeuw van bezwijmende vrouwen en kinderen was hartverscheurend.

Eene deputatie van de bankiers hier ter stede heeft zich bij de ministers vervoegd, om den dag der begrafenis tot een nationalen rustdag te doen verklaren, daar toch de gewone loop van zaken gestremd zal zijn.

Rondom de lijkbaar zijn al de eereteekenen en onderscheidingen, waarmede de groote krijgsoverste door vele staten versierd was, gesteld en voorts al zijne titels; de lijst van beiden mag wel zonder voorbeeld geheeten worden, doch, zegt een onzer bladen, al die wereldsche onderscheidingen doen weinig af tot den roem van den overledene; die roem is de dank van een vaderlandslievend volk, dat hem de laatste eer bewijst en zijne daden onbezweken in aandenken zal houden.

— Zeer belangrijk was de zitting van het Huis der Lords van l.l. Donderdag, waarin lord *Derby*, bij de beraadslaging over het adres van antwoord op de troonrede, betreffende het vrijhandelsstelsel het volgende zeide:

„De nadeelige uitwerking der vrijheid van handel is, mijns bedunkens, geneutraliseerd geworden door de groote invoeren van goud en de landverhuizing op vrij groote schaal. Doch ik onderwerp mij uit naam mijner ambtgenooten aan de beslissing des lands. Ik verklaar insgelijks, dat, hoezeer ik ook verlang de nadeelen te verzachten, welke voor belangrijke klassen der maatschappij uit de jongste wetgeving zijn voortgesproten, ik deze wetgeving zonder bijoogmerken aanneem. Ik neem haar openhartig aan als de beslissing des lands, en ik heb besloten haar eerlijk en te goeder trouw ten uitvoer te brengen. Wanneer gij eene halve maand geduld wilt hebben, zal mijn edele vriend, de kanselier der schatkist, de financiële maatregelen ontvouwen, welke het gouvernement beraamd heeft.

— Baron *de Rothschild* heeft niet alleen zitting genomen in het Parlement, maar zelfs medegestemd bij de benoeming van den voorzitter. Hij zal zoo spoedig mogelijk het woord voeren, om alzoo de wet geheel te braveren.

— Het genootschap voor de uitbreiding van het Christendom onder de Heidenen, heeft aan de bevordering van dit godsdienstig werk over den geheelen aardbol, gedurende het vorige jaar, besteed de aanzienlijke som van 78,600 £.

— De ultra-Anglikaansche of Puseyistische partij heeft besloten, zich van de kerk van Engeland te scheiden en zich te voegen bij de vrije Schotsche Anglikaansche kerk, die bestuurd wordt door synodes. De heer *W. E. Gladstone* noemt men als den voornaamsten bewerker van dit besluit. Zijne partij wenscht, voor zoo verre hare middelen het toelaten, kerken te bouwen in Engeland, en die onder het bestuur der Schotsche Anglikaansche synode te stellen.

— Als bewijs van de bijna ongelooflijke snelheid, waarmede de electrieke telegraaf werkt, dient, dat de troonrede kwartier over twee uitgesproken was, dat geen afdruk daarvan vóór dien tijd verschijnt, en dat niettemin vijf minuten over drie het antwoord der goede ontvangst reeds uit Parijs aankwam.

— De lang besprokene vraag of kapitein *Franklin* nog in leven kan zijn, is nog onlangs in het genootschap der Engelsche natuuronderzoekers behandeld. De heer *Petermann* beweerde, dat in die Noordpoolstreken dieren in menigte leven en den mensch tot voedsel kunnen dienen. De leer, dat met de toenemende breedte de temperatuur en dus ook het dierlijk leven afneemt, is valsch. *Franklin* moet ergens tusschen het Wellington-kanaal, de Behringsstraat en de kusten van Siberië zijn; hoe nader hij aan de laatste is gekomen, des te grooter zal hij het getal der dieren gevonden hebben; deze landen zijn waarschijnlijk niet door menschen bewoond, de dieren dus ongestoord. Kapitein *Penny* had in September 1850 eene verbazende menigte walvisschen onder het ijs in het Wellington-kanaal zien uitkomen en zich zuidwaarts wenden. Hetzelfde is ieder voorjaar in de zee van Spitsbergen het geval en deze dieren zijn langs de Siberische kust zeer talrijk. Dit bewijst niet slechts het bestaan van één, welligt van twee Pool-zeeën, die het geheele jaar door meer of min open zijn, maar ook dat deze zeeën rijk in dierlijk leven zijn. De Tschuktsen aan de noordoostkust van Siberië, waar land tegen het noorden ligt, berigten, dat rendierkudden tusschen dit en het vaste land heen en weêr gaan. Aan levensmiddelen zal het *Franklin* dus niet ontbroken hebben, sedert hij in het Wellington-kanaal is ingedrongen. Het is iets anders, of de manschap niet aan het scorbut, deze vreesselijke plaag der zeelieden, geleden hebbe. Er werd tegen aangemerkt, dat het in die streken wel niet aan dieren ontbrak, maar de zwarigheid was, er zich meester van te maken. (Men schijnt er niet aan te denken, dat de gevaren der zee zelve aan de expeditie den ondergang kunnen hebben berokkend.)

— Berigten uit Britsch-Indië melden, dat de eerste divisie van het expeditie-leger naar Piome is opgetrokken en spoedig door de tweede zou gevolgd worden. Men vleide zich, dat het hof van Ava alsdan spoedig den vrede zou verzoeken, dien de Engelschen ook zouden toestaan, wanneer hun de provincie Pegu werdt ontruimd.

In China hebben de opstandelingen weder belangrijke voordeelen op de keizerlijke troepen behaald.

Van den 15den. Men wil weten, dat de Koningin een eigenhandigen brief aan den groothertog van Toskane heeft geschreven, om de vrijlating te verzoeken der *Madiai's*. Zonder dit stellig te beloven, moet de groothertog te kennen hebben gegeven, dat hij die veroordeelden misschien genade zal verleenen.

— In weerwil van de ongelukken, die Zaturdag bij de bezigtiging van het lijk des hertogs *v. Wellington* hebben plaats gehad, zijn ook gisteren en heden honderdduizenden naar het Chelsea hospitaal gestroomd, en ondanks het nemen van nieuwe maatregelen van voorzorg, heeft men wederom eenige ongelukken te betreuren gehad.

— Uit Lissabon wordt d.d. den 9den Nov. gemeld, dat aan boord van het naar Australië bestemde stoomschip *Melbourne*, hetwelk wegens belangrijke schade den Taag was binnengeloopen en tegen den wensch en de meening der ekwipaadje de reis zoude vervolgen, zulk een geduchte opstand is uitgebarsten, dat de officieren naar den wal moesten vlugten en een persoon zwaar gewond werd. Zoodra van de Engelsche oorlogschepen bijstand was erlangd, werden de aanleggers van het oproer in boeijen geslagen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 November.

De *Moniteur* bevat eene circulaire van den minister van openbaar onderwijs, waarin aan de professoren der lycea bevolen wordt, een dagboek van hunnen cursus te houden, hetwelk wekelijks door de daartoe bevoegde personen wordt nagezien, ten einde eene contrôle te hebben, dat het onderwijs in gestadige overeenstemming zij met het onlangs aangenomen programma der studiën.

- Met betrekking tot de naderende verkiezing des Keizers, heeft de regering besloten, dat de stembiljetten aan de huizen der kiezers zullen worden rondgebragt; vroeger waren zij verpligt ze aan de verschillende mairiën af te halen, doch de regering schijnt thans bevreesd te zijn, dat velen zich die moeite niet zullen geven.

De regering heeft voorts eenen maatregel genomen, die veel bevreemding verwekt. Al de kiesgeregtigden, welke om staatkundige oorzaken onder toezigt der politie zijn geplaatst, zullen den 21sten November, gelijk iedereen, hunne stemmen mogen uitbrengen.

— De kwestie der schadeloosstelling, aan de leden van het Wetgevend ligchaam te verleenen, moet reeds beslist zijn; men zegt, dat het cijfer voor de geheele zitting op tienduizend francs is gesteld.

— *Lodewijk Napoléon* heeft 500 francs gezonden aan de zuster van den hertog *van Rovigo*, die te Lyon in behoeftige omstandigheden verkeert, vermits zij er, op haren hoogen ouderdom, niet in slagen kan, om door les geven in het schrijven en lezen het dagelijksch brood te verdienen.

— Op den 12den dezer werd te Parijs een postbeambte tot 12 jaren dwangarbeid veroordeeld, wegens diefstal van 122,308 francs, van tijd tot tijd door hem gepleegd.

— In de gemeente Motte-les-Bains, departement Isère, is eene zeer rijke goudmijn ontdekt. Er zijn onmiddellijk werken aangelegd, om de exploitatie te beginnen.

— Te Périgueux heerscht eene zoo zachte temperatuur, dat men zou denken in het voorjaar te zijn. Den 11den dezer waren er zoo overvloedig doperwten en tuinboonen op de markt, als in Mei en Junij. In vele tuinen staan peren- en pruimenboomen in vollen bloei, aardbeziën worden er even overvloedig aangebragt, als in den zomer.

Van den 15den. Heden leest men in den *Moniteur*: Buitengewone pogingen en knipresijen van allerlei aard worden aangewend om onder het volk, op het oogenblik van de plegtige stemming waartoe het geroepen is, de protesten van de onderscheidene partijen te verspreiden. De regering heeft r geen belang bij, om zich tegen hunne openbaarmaking te verzetten. Zij wil zelve die bekend maken; want bij die groote nationale beweging, welke Frankrijk naar het herstel des Keizerrijks voert, moet de volksmeening ingelicht worden en zijn wil, zonder eenigen dwang geopenbaard, de uitspraak wezen van zijne overtuiging. Men leze dus de manifesten van het revolutionnaire comité te Londen en dat van de verbannen socialistische democraten uit Frankrijk op Jersey verblijf houdende, in algemeene vergadering vereenigd. Na de mededeeling van den tekst dezer stukken, laat de *Moniteur* volgen: „Terwijl men deze verfoeijelijke opruijingen verspreidt, wendt men niet minder pogingen aan, om tot op de meest verwijderde punten van het rijksgebied een protest te verspreiden, hetwelk wij openbaar maken. Het is treurig te zien, dat een Prins, die op edele wijze zijn ongeluk torscht, door een overdreven besef van hetgeen hij meent zijn pligt te zijn, er toe komt om het regt des volks te ontkennen, om zijne regering te kiezen." De *Moniteur* deelt vervolgens het manifest mede van den graaf *van Chambord*, en besluit aldus: „Al deze stukken zijn nu den volke bekend; zijn gezond verstand en zijne vaderlandsliefde zullen nu weten hoe het naar regt handelen moet."

— Men wil opgemerkt hebben, dat in de laatste maanden het aantal personen, welke eene bedevaart naar Jeruzalem ondernemen, zeer vermeerderd is. Onder deze bedevaartgangers naar het Heilige Land noemt men onder anderen den graaf *de Coëtloquet*, den abt *Vernon*, de heeren *Gentil*, *Poyet*, *Moretain*, enz.

BELGIE.

BRUSSEL, 15 November.

Het schijnt, dat de regering zelve inziet, dat zij in de bepalingen der drukpers-wet te ver is gegaan en geneigd is, er eenige wijzigingen in te brengen.

Het Antwerpsche *Handelsblad* vraagt, of men na de aanneming van de nieuwe wet op de drukpers nog de *Brabançonne* zal mogen zingen, die beleedigend is jegens het huis van Nassau. En of nu de eed, welke men van de gemeente- en provinciale raden verlangt, betreffende de uitsluiting van dat huis van het gezag in België, niet als eene beleediging zou kunnen worden uitgelegd.

— In de zitting der Kamer van volksvertegenwoordigers van den 12den dezer is een voorstel van vier leden der regterzijde tot wijziging der wet op de burgerwacht voorgelezen. Het behelst de volgende bepalingen: „Alleen ongehuwden en kinderlooze weduwenaren, beneden den ouderdom van vijfendertig jaren, en die zich op eigen kosten van eene uniform kunnen voorzien, zijn tot de gewone dienst der burgerwacht verpligt en maken de kompagniën uit. In gemeenten waar het aantal zoodanige personen beneden zestig voor elke vaste kompagnie is, wordt de burgerwacht bij koninklijk besluit ontbonden."

Van den 17den. Gisteren is in de Kamer van vertegenwoordigers met algemeene stemmen besloten tot het in overweging nemen van een wets-voorstel door eenige leden gedaan, betreffende de burgerwacht. Bij gelegenheid der beraadslaging over de begrooting van wegen en middelen over 1853, heeft de minister van financien verklaard, dat bij alles, wat op het weder invoeren van het zegel op de dagbladen betrekking heeft, in rijpe overweging zou nemen. De heer *Osy* verklaarde zich voor, de heer *Orte* bepaaldelijk tegen dat herstel. Verder leverde de zitting niets van algemeen belang op.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 15den November

In de zitting van heden zijn de volgende eindverslagen der commissie van rapporteurs ter tafel gebragt, als:

1) Over hoofdstuk X (oorlog) der staatsbegrooting over 1853, en over de wet op de middelen tot dekking van de uitgaven dier staatsbegrooting. De beraadslagingen daarover worden gehouden in de orde van de verschillende hoofdstukken der begrooting.

2) Over het voorstel van den heer *Wintgens*, tot het houden eener *enquête*, nopens den toestand der nationale visscherij. — Op voorstel van den heer *Metman* wordt besloten, de beraadslagingen daarover te houden nog vóór die der begrootingswetten.

Daarna zijn de beraadslagingen geopend over het ontwerp van wet, tot wijziging der bepalingen nopens de heffing van sommige accijnsen in Limburg.

Er is eenige discussie gevoerd over de vraag of de exceptionnele wijze, waarop in Limburg de accijnsen worden geïnd, niet in strijd is met de grondwet. De heeren *Reinders* en *van der Heyden* meenden, dat de grondwet zulks niet veroorloofde.

De wet is aangenomen met 39 tegen 9 stemmen.

(*Tegen* hebben gestemd de heeren: *van Hoevell*, *ten Cate*, *Zylker*, *Reinders*, *van der Heijden*, *Verweij*, *Jongstra*, *van der Veen* en *Westerhoff*.)

In de tweede plaats is zonder beraadslaging met algemeene stemmen aangenomen het ontwerp ter regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds voor 1853.

En in de derde plaats is beraadslaagd over het voorstel van den heer *Bachiene* tot het houden van eene *enquête* omtrent den accijns op het zout. Na een' zeer langdurigen woordenstrijd is dit voorstel aangenomen met de meerderheid van eene enkele stem, dat is met 26 tegen 25 stemmen.

(*Voor* dat voorstel hebben gestemd de heeren: *Gevers Deijnoot*, *ten Cate*, *Zylker*, *Stolte*, *Rochussen*, *Taets van Amerongen*, *Slicher van Domburg*, *Reinders*, *van Lijnden*, *Verweij*, *Anemaet*, *Poortman*, *Jongstra*, *Mackay*, *Groen van Prinsterer*, *Metman*, *Huguenin*, *Westerhoff*, *Wintgens*, *van Hall*, *Blussé*, *Schooneveld*, *van Hoëvell*, *de Raadt*, *de Moraaz* en *Bachiene*.)

Thans zal dus voor den eersten keer de Kamer gebr… kun van haar regt van *enquête*, dat nog al veel om… oorzaakt. — Ziehier hoe dat bij de wet is geregeld:

Ingevolge de wet van den 5den Augustus 1850 tot re… van het regt van *enquête*, en naar luid van hoofdstuk X… het reglement van orde der Kamer, moet de vergadering… pâlen het getal leden, waaruit de commissie van onder… zal bestaan, alsmede het getal leden, dat minstens tot de… neming der verhooren wordt vereischt. Daarna moeten… leden dier commissie bij stemming door de Kamer w… benoemd. Het besluit van het te houden onderzoek wor… de *Staats-Courant* geplaatst.

Alle ingezetenen en alle personen binnen het rijk wone… zijn verpligt aan de oproepingen, door de commissie … vaardigd, te voldoen. Alle openbare ambtenaren zijn ge… den aan de vorderingen der commissie gevolg te geven. … tuigen en deskundigen verschijnen voor de commissie, … vrijwillig, hetzij ingevolge dagvaarding. De verhooren … ben plaats in een der vertrekken van het gebouw, w… de Tweede Kamer vergadert. De commissie kan het ve… onder eede doen geschieden. Na afloop van het onder… of zoo dikwerf hangende hetzelve de commissie het n… oordeelt, of de Kamer daartoe besluit, doet de com… van hare verrigtingen verslag aan de Kamer.

Zitting van Dingsdag den 16den November.

In deze zitting hebben de beraadslagingen plaats ge… over het wets-ontwerp tot regeling van het gebruik va… koloniaal batig slot over 1850. Dit voorstel is met 56 … éene stem, zijnde die van den heer *van Eck*, aangenom…

Voorts zijn ingekomen tien wets-ontwerpen ter bekr… ging van provinciale belastingen, welke naar de afdeeli… zijn verzonden om aldaar te worden onderzocht.

— In het antwoord der regering op de bedenki… van de afdeelingen op 't hoofdstuk binnenl. zaken der… grooting, komt o. a. voor de volgende mededeeling … trent het meteorologisch observatorium te Utrecht:

„Professor *Buijs Ballot* heeft op eigene kosten een … reologisch observatorium te Utrecht opgerigt. De w… mingen, die er plaats hebben, worden geordend, … gemaakt en met verschillende plaatsen van 't binnen… tenland vergeleken. Die mededeeling kan meer volledig… maar dan vordert zij uitgaven, die de krachten van een … tikulier te boven gaan. De regering heeft dus in het b… der wetenschap en der toepassing van deze gemeend va… belangstelling te moeten doen blijken. De instelli… Utrecht, reeds goed, kan met eenige weinige kosten … kend worden. Eene uitgave van *f* 600 schijnt tot dat … voldoende. De som 's jaarlijks benoodigd voor traktem… kosten van drukken en correspondentie zal hoogstens *f* … bedragen."

Men meldt, dat de waarnemingen, die op dat observ… um vereenigd worden, reeds verscheidene rijken van Eu… omvatten, als Engeland, Nederland, België, noord… Frankrijk, Pruissen, Saksen en Beijeren.

'sGRAVENHAGE, 17 November.

De commissie van rapporteurs over het wets-ontwerp… vaststelling van een reglement betrekkelijk het beleid… Regering in Ned. Oost-Indiën, heeft gisteren, onder… voorzitterschap van den heer *Godefroi*, hare werkzaamh… aangevangen.

— Van goederhand ontvangen wij het berigt, dat in… laten avond van Vrijdag den 12den dezer, de proefne… met den electro-magnetischen telegraaf, tusschen Rotte… en Breda, en vice versa, hebben plaats gehad, en wel… den besten uitslag, zoodat er des noods reeds dadelijk… bruik van zou kunnen gemaakt worden. Men mag … verwachten, dat eerlang zal worden bekend gemaakt, … neer dit versneld middel van correspondentie voor het … bliek zal worden opengesteld.

HAARLEM, 15 November.

Deze stad is weder met eene nuttige instelling verrijkt, … met eene goed geregelde *gymnastie-school*. Sedert ruim … jaar bestond hier gelegenheid voor ieder, die het verlang… om onderrigt in de gymnastie te genieten bij den bekwa… *Carl Euler*, welke, door de zorg van het ministerie van … nenlandsche zaken, voor dat vak verbonden is aan de … gevestigde rijks-kweekschool voor schoolonderwijzers; … van die gelegenheid werd slechts door weinigen gebruik … maakt, verschillende omstandigheden schenen eene rui… deelneming in den weg te staan.

Eenige geachte ingezetenen dezer stad zijn thans ges… in het daarstellen van eene goed ingerigte school, waar… gymnastie, — niet als eene halsbrekende kunstenmak… maar als een middel tot ligchamelijke ontwikkeling en … sterking, — door kinderen niet alleen van den meerg… den, maar ook uit den minvermogenden stand, meisjes … wel als knapen, — onder de geregelde en zorgvuldi… ding van bekwame onderwijzers, — onder behoorlijk t… van commissarissen en des verkiezende in bijzijn van … en betrekkingen, — in een geschikt lokaal en voor een… tigen prijs, beoefend kan worden.

Verleden Vrijdag en Zaturdag avond zijn de lessen ge… en is deze school geopend.

Het getal der ingeschrevene leerlingen is thans 72 jo… en 19 meisjes, te zamen 91.

(*Zie het vervolg der Nieuwstijdingen enz., in 't Bijvoegs…*

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 13 Nov., kapit. *Olden…* Johanna, *Kiewiet* Maria Catharina en den 14den *Muller* Har… alle 3 van Petersburg; *Duit* Frouwina en *Mellema* Hermanus… salaar, beide van Nerva; *Wegener* Gebroeders, van Riga; *N…* Vrouw Margaretha, van Dantzig; den 15den *Bekkering* Cath… van Petersburg; *de Groot* Klasina Arendina, van Riga; *Sch…* Grietje, van Dantzig; *Kruisinga* Vrouw Reina, van Altona; *P…* Vrouw Maria, van Bremen. — Te Texel den 13 Nov., *Sp…* Geertruida Speelman, van Petersburg; *Kleijn* Twee ingen Dan… Wilco, van Riga; *Ebes* Grietje, van Memel; den 15den *Lin…* Margaretha en *Baas* Wilmina, beide van Sunderland; *Bakker* … wina, *Giezen* Jufvrouw Hillegonda en *Huges* Johan Gerard, … van Petersburg; *Prak* Rensina, van Riga; *Helmers* Vier Ges… van Memel; *Bart* Hendrika Jantina, van Oudsoen. — In … den 12 Nov., *Wilmink* Hermanna Wilmink, *de Boer* Willem… en *Teensma* Aukjen, alle 3 van Petersburg; *Duit* Frouwina, … Nerva; *Nanninga* Vriendschap, van Frederikstad; den 13den *D…* Jantina Frouwina, *Flik* Geerdina Beerta en *Kamminga* Drie G… broeders, alle 3 van Petersburg; *Potjewijd* Alberdina, van … *Lodewijks* Johanna, *Ellens* Lammegina Margrita en *de Boer* Vrie… schap, alle 3 van Dantzig; *Hansen* Anna Maria Elisabeth, … Odensee; *Valomstra* Vrouw Alida, van Nijburg. — Te Helvoet … 12 Nov., *Lovius* Waakzaamheid, van Riga; den 13den *Hangelbr…* Margaretha, van North Shields; *Doekes* Newa en *Klein* Alida H… drika, beide van Petersburg; *Bleeker* Zwaantje Cornelia, van … ningsbergen; *Koerts* Juffer Garrelts, van Libau; den 14den *de …* Castor en *de Jonge* Weldaad, beide van Petersburg; *Twent…* Geertruida, van Riga; *de Jonge* Egbertus en *Heeres* Susanna, … van Libau; den 15den *Drent* Dankbaarheid aan de N. H. M., … Batavia; *Mulder* Vriendschap, van Petersburg; *Bakker* Jonge … mink en *Kwint* Hendrika Gesina, beide van Riga. — Te … den 13 Nov., *Vos* Anna Luitsia, van Petersburg; *Kramer* … Gebroeders, van Libau; den 14den *Koning* Gesina, van Peter… burg. — Te Brouwershaven den 14 Nov., *Potjer* Dankbaarheid … van Petersburg. — Te Batavia den 1 Sept., *Smit* Graaf van L… burg Stierum, van Amsterdam, den 15den naar Samarang vertro… ken. — Te Malta den 4 Nov., *van der Sloot* Wilhelmina, … Vlaardingen. — Te Londen den 12 Nov., *Fokkema* Drie Gebroeders … van Workum; *Lucht* Harmonie, van Dantzig; *Schaaf* Joh… Jacoba, van Elmshorn; *Blaak* Jantina, van Koningsbergen; … *Sluis* Tjakkiena en den 13den *van der Borg* Geerdina Elisab… beide van Groningen; *Ketelaar* Jantina Hendrika, van Koppenhagen. … Bij Margate den 11 Nov., *Stomp* Leentje, van Newcastle naar Triest. — … Te Cowes den 11 Nov., *Prange* Rabenhaupt, van Singapore. — … Wight den .... *Mulder* de Leeuw, van Hartlepool naar Point de … Galle. — Te Stockton den 12 Nov., *de Winter* Margaretha, … Rotterdam. — Te Harwich den 11 Nov., *Pluktje* Tetsia, van Lon… naar Amsterdam. — Te Hamburg den 13 Nov., *Schoon* Johan… Geerdina, van Middlesbro; den 14den *Muntendam* Jacoba, … Altona. — Te Warnemunde den 12 Nov., *Hazewinkel* Vrede, … Bremen. — Te Pillau den 11 Nov., *Klok* Gesina Dorkina, … Rotterdam. — Te Memel den 10 Nov., *Breeland* Johanna, … Rouaan.

...gekomen te Amsterdam den 16 Nov., kapit. *Waterborg* ..., van Hartlepool; *Engelsman* Christina, van Newcastle; ...Jonge Brechtus, *Kamminga* Drie Gebroeders Sikkens, *Ekens* ... Johannes en *Bakker* Elsiena, alle 4 van Petersburg; *Dee*... ...ela Johanna, van Riga; *Lieffijn* Goede Verwachting, van ...bergen; *Ellens* Lammechiena Margonda en *Joosten* Hende... van Dantzig; *Mulder* Margaretha, van Emden. — Te Texel ... Nov., *Mulder* Klasina Elisabeth, van Lissabon; *Visser* ... van Londen; *Wijkmeijer* Anna, van Petersburg. — In ...e den 14 Nov., *Bakker* Elsina, *Wever* Gesiena Beerta en ...s Gesina, alle 3 van Petersburg; *Sprik* Twee Gebroeders, ...ristiansand. — Te Helvoet den 16 Nov., *Bekkering* Gesina, ...antes. — Te Brielle den 16 Nov., *Bekkering* Margaretha, van ... — Te Vlissingen den 15 Nov., *de Haan* Siewerdina en *de* Margaretha Gesina, van Newcastle. — Te Antwerpen den 15 ... *Bakker* Jonge Tijs, van Kigo. — Te Hong Kong den 20 ... *de Jong* Jan Hendrik, van San Francisco. — Te Montevido ... Sept., *Jaski* Maria Anna, van Fernambuck. — Te Genua ...4 Nov., *de Vries* Jantina, van Rotterdam. — Te Lissabon ... Nov., *Klok* Hunderen, van Amsterdam. — Te Londen den ...v., *Stomp* Antje Jansen, van Petersburg. — Te Aberdeen ...4 Nov., *Sprik* Grietina Hillegina, van Koningsbergen. — Te ... den 12 Nov., *Edema* Margaretha, van Pillau. — Te North ... den 13 Nov., *Dik* Jantina Annechiena, van Rouaan.

...rokken van Amsterdam den 14 Nov., kapit. *Fenenga* Johanna ..., naar Genua; den 15den *Karssens* Gustaaf Willem, naar ...on; *Visser* Tietje, naar Hamburg. — Van Texel den 14 Nov., ... Harmonie, naar Genua; *Heerma* Louwina en *Muller* ..., beide naar Londen; *Warners* Tjaardina Engelina, naar ...ol; *Klein* Juno, naar de Oostzee. — Van Vlissingen den 12 ... *Pruim* Dageraad, naar Aarhuus. — Van Batavia den 16 ... *Wijnandts* Doctrina et Amicitia, naar Soerabaija. — Van ... den 8 Nov., *Sap* Gesina Reina, naar Falmouth. — Van ...outh den 12 Nov., *de Boer* Elisa, van Rotterdam naar St. ... *Oldenburger* Alida, van Newcastle naar Barcelona; *Kramer* ...ile, van Riga naar Davenport. — Van Hals den 4 Nov., ... Alida Elselina, naar Holland. — Van Dantzig den 10 Nov., ... Vrouw Wicherdina en *van Peer* Aukjen, beide naar Am...; *de Boer Sap* Thelina, naar Newport.

...trokken van Amsterdam den 15 Nov., kapit. *Borst* Jacobus, ...Newyork; den 16den *Wielema* Drie Vrienden, naar Londen. — ... Vlie den 15 Nov., *Lukje* Drie Zusters, naar Newcastle. — ...Baijonne den 11 Nov., *Brongers* Sophia, naar Antwerpen. — ...Ramsgate den 13 Nov., *Smit* Engelina, van Newcastle naar ...ona.

...ZIJL, 17 Nov. Binnengekomen den 14 Nov., kapit. *Vos* ...Sjouwke, van Hoekzijl; *Bolmeijer* Uit Vriendschap, van ... Hoffnung, van Halte; *Siemers* Gezlena, van Bremen; ... 5 Gezusters en *Klein* Jantina, beide van Bremen naar ...dam; den 15den *Gerkens* Therese, van Elmhorn naar Am...; *Heins* Bouwina en *Heins* Georgina, beide van Bremen ...Amsterdam; *Oosterhuis* vrouw Janna, van Bremerhaven; *de* ... Jantina, van Hamburg; *Fulfs* vrouw Maria en *Deters* Maria ...ta, beide van Steenhuizerzijl; *Rozeboom* de Eendragt, van ... naar Amsterdam; den 16den *de Groot* Wierdina Fokkelina ...*nger* vrouw Wijka, beide van Elmshorn naar Amsterdam; ... Goede Verwachting, van Hamburg naar Amsterdam; *Pronk* ...nna, van Leer; den 17den *Dirks* Fenna en *Huisman* Aurora, ... van Bremen.

Vertrokken den 14 Nov., kapit. *Brakke* Harmanna, naar Bor... *Heidhoff* vrouw Hinderika, naar Emden; den 15den *Strack*... Annette, naar Norden; *Boncker* vrouw Maria, naar Caroli...zijl; *Bosker* Ettina, naar Leer; den 17den *Geltes* Twee Gezus..., naar Bremen; *Bleeker* Hinderika en *Veldkamp* Anna Ma...etha, beide naar Halte; *Evers* Johanna, naar Baltrum.

...UTKAMP, 17 Nov. Binnengekomen den 16 Nov., kapit. *Grip*... Nysiena, van Amsterdam.

Vertrokken den 13 Nov., kapit. *Struit* Tjakina Wicherdina, van ...ingen naar Londen.

OOSTMAHORN, 17 Nov. Binnengekomen den 15 Nov., kapit. ...ster Jacomina, van Altona naar Dockum.

Vertrokken den 17den kapit. *Wever* Elisabeth Maria, van Frede...stad naar Harlingen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

... Nov. Karst, Lambertha, v. Amst. n. Petersb., m. stukgoed.
Mulder, Wendelina, v. Riga n. Antw., m. lijnzaad.
de Jonge, Hendrika, v. Riga n. St. Malo, m. planken.
Struik, Dankbaarheid, v. Rouaan n. Dantzig, m. wijn.
Lukje, Frouke Egberdina, v. Amst. n. Koningsb., m. stukg.
Bakker, Mina en Willem, v. Rotterd. n. Koningsb., m. stukg.
Visser, Anna Sophia, v. Sunderl. n. Lubeck, m steenkolen.
Zoutman, Geertruida, v. Londen n. Dantzig, m. stukgoed.
Lever, Elsiena Engelina, v. Londen n. Koningsb., m. suiker.
Hazewinkel, Deelia, v. Rouaan n. Rostock, m. gipssteen.

De Wind den 10 Nov. N.O.; den 11den O.N.O., W.Z.W.; den ...den N.O., N.N.O., N.O.; den 13den W.Z.W.

... Volgens brief van Batavia van den 27 September, was bij ...ano, op de Westkust van Sumatra, gestrand een Engelsch ..., waarvan volgens een aldaar loopend gerucht de equipage door inboorlingen verslonden was, die tevens het schip geplunderd ...den; het Nederlandsch oorlogs-stoomschip *Hekla*, van Batavia ...waarts afgezonden, was wegens het overlijden van den komman... aldaar teruggekomen.

... Het schip Edouard, kapit. *de Winter*, was volgens brief van ...ia van den 29 Sept., te Port Wakefield (Nieuw Holland) ...er equipage liggende, daar allen met den derden stuurman ge...deerd waren.

...ARDANELLEN, 30 Oct. Het schip Albert Schuringa, kapit. ..., van Newcastle naar Galatz, is op Barber's point gestrand, ..., na een gedeelte der lading over boord geworpen te hebben, ... adsistentie van eene stoomboot, weder in vlot water gekomen.

...ANTZIG, 10 Nov. Het schip Margaretha, kapit. *Harding*, ... Memel naar Rotterdam, is alhier met schade binnengeloopen, ...ende aan den grond gezeten.

...UXHAVEN, 13 Nov. Het schip Wilhelmina Catharina, kapit. ...*nga*, van Flensburg naar Forth, is alhier lek en met meer ...ere schade binnengeloopen.

...THISTED, 11 Nov. De kof Anna Maria, kapit. *Swiers*, uit ...emeer, van Stettin met zink en balken naar Londen, is in den ... op den 10den dezer bij Wangsaa gestrand. De bemanning ...gered; de lading wordt geborgen; over den toestand van het ...ip laat zich nog niets zeggen: het ligt droog en kort bij het strand.

... Door het in den Brielle binnenkomen van het schip Harmonie, kapit. *H. A. Doewes*, van Petersburg, blijkt, dat het door kapit. ... geziene wrak: de *Harmonie* van *Veerdam* (die ons vorig be...st), is geweest het schip Harmonie, kapit. *J. J. Mulder*, van ...sterdam naar Stettin.

... Het schip Maria, kapit. *Faber*, van Petersburg n. Harlin..., is den 10den Nov. in de Noordzee gezonken, doch het volk ...red.

...ELSENEUR, 12 Nov. Het schip Catharina, kapit. *Poort*, van ...a naar de Maas, is den 4den dezer lek te Wisby binnenge...pen, hebbende in het ijs en aan den grond gezeten; de la...ng wordt in ligters gelost.

SCHEEPSVRACHTEN.

DANTZIG, 11 Nov. De vrachten zijn bij totaal gebrek aan sche..., op nieuw gestegen; naar Londen 5 sh. 6 d.; Hull en Goole ... p. qr. tarwe.

KONINGSBERGEN, 12 Nov. Hull 5 sh. 1 d. per qr. tarwe; Am...dam f 26 à f 27 per last rogge; Oostkust van Engeland 25 sh. ... raapkoeken.

De minister van financiën heeft, ter voldoening aan het ...inklijk besluit van den 24sten Mei 1821 (*Staatsbl.* no. 41), ... kennis van de belanghebbenden gebragt, dat het vaartuig, ...ende voor de in- en uitklaringen, gestationeerd op het ...izerwad, bewesten de Wadton, op de hoogte van Warf..., op den 1sten December aanst. zal verzeilen naar Zolt...kamp, blijvende het den ambtenaren op dat vaartuig vrijgela... om daartoe vroeger over te gaan, indien invallende ...st of andere omstandigheden dit gebiedend vorderen; dat ...den dag der verzeiling af, tot nadere bekendmaking, ...klaring voor de van Groningen of langs het Reitdiep naar ...of langs de Groninger wadden uitgaande schepen, alsmede ...r de aldaar uit nood binnenvallende schepen, gelijk ook voor ...zodanige, die, inkomende en bestemd naar Groningen, ... vaartuig niet meer onder Oostmahorn mogten hebben aangetroffen, zal plaats hebben aan het vaartuig aan de Zoltkamp.

218ste STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

13de Lijst. No. 3411 een prijs van f 10,000. No. 16905 een prijs van f 5000. No. 9425 een prijs van f 1500. — 14de Lijst. No. 5326 en 10391 ieder een prijs van f 1000. — 15de Lijst. No. 15597 een prijs van f 50,000. No. 4150 een prijs van f 25,000. No. 18694, 2409, 14856, 5326 en 10391 ieder een prijs van f 1000.

NB. DE KAPITALE PRIJS VAN

f 50,000

is gevallen in de COLLECTE van **S. J. OPPENHEIM.**

BURGERLIJKE STAND.

Van af 12den den tot en met den 18den November 1852 zijn te *Groningen* geboren 14 zoons en 13 dochters; gehuwd 7 paren; overleden 6 ouden en 5 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 16 *November*.

TARWE.	Zw. Zand 66 ℔ f 5,85	Bl. Voer 38 » f 2,55
Oude 70 ℔ f 7,50	Veen 66 » » 5,70	» 40 » » 2,70
Jar. Oml. 68 » » 6,60	» 68 » » 6,00	Zw. Voer 38 » » 2,55
» 70 » » 7,10	N. GERST.	» 40 » » 2,70
» 72 » » 7,60	Winter 54 ℔ f 4,70	O. » 42 » » 2,90
» Old. 68 » » 6,40	» 56 » » 5,00	BOONEN.
» » 70 » » 6,90	» 58 » » 5,30	Paardeb. f 5,50,75,90
N. » 70 » » 6,80	» » »	ZADEN, ENZ.
» » 72 » » 7,50	» » »	Gr.Gortp.m. f 8,¼,75
ROGGE.	Knobbe 60 » » 5,10	Par. 100 N. ℔ f 11 f 14
O. Inl. 64 ℔ f 5,70	» 62 » » 5,40	Old. Kools. f 9,50,75
» » 66 » » 6,10	N. HAVER.	f 10,20,30
» » 68 » » 6,50	Dikke 38 ℔ f 2,45	Oml. dito f 9,50,75 f 10,
N. » 68 » » 6,60	» 40 » » 2,60	25,40
» » » »	» 42 » » 2,75	Oostfr.d. f 9.75 f 10,25,40
N. BOEKWEIT.	» 44 » » 2,90	G.Mosterdz f 6 tot f 8,50
Gr. Zd. 64 ℔ f 5,75	» 46 » » 3,05	Raapol. p. v. f 31,50
» » 66 » » 6,05	» 48 » » 3,15	Prijs der boter
» » 68 » » 6,35	» 50 » » 3,30	1e soort ½ ton f 27
	Bl. Voer 36 » » 2,40	2e » » f 25,50 a f 26
		3e » »

Tarwe slap en bijna zonder koopers. — Rogge prijshoudend. — Boekweit als voren. — Wt. Gerst meer aan en 10 cents lager traag afgaande. — Knobbe dito prijshoudend. — Haver minder gevraagd en als genoteerd moeijelijk te verkoopen. — Boonen prijshoudend. — Gort slap en niet dan lager te plaatsen. — Koolzaad als voren met weinig handel.

AMSTERDAM, 15 *November*. De marktprijzen van Boter waren heden als volgt: Vriesche f 40 à f 42, Kuijnder f 38 à f 40, Kamper f 38 à f 42, Deventer f 30 à f 34, Zwolsche f 32 à f 35.

AMSTERDAM, 17 *Nov*. Tarwe aan cons.: 130 ℔ witb. Pools. f 315 bij partij; 128 ℔ roode Nassaud. f 272. — Rogge op de verlaagde prijzen ruim prijsh. In entr.: 120 ℔ n. Petersb f 173. In cons.: 116 ℔ n. Petersb. f 172; 122, 123 ℔ Pruiss. f 198, f 200; 123 ℔ Odessa f 195. — Gerst prijsh.: 103 ℔ n. Vries. Winter f 171 aan den molen.

Koolzaad dadelijk en op het voorjaar onveranderd, op het volgende najaar ½ p. vl. hooger; Friesch 51 p. vl.; Polder 45 p. vl.; op 9 vat dadelijk en in Nov. 56½ p. vl.; April 1853 58½ p. vl.; Sept. 59½ p. vl. — Lijnzaad prijshoudend; 113, 114 ℔ Odessa f 300; 113, 114 ℔ Pet. f 290. — Raapolie dadelijk lager afgegeven, op levering met weinig handel niet williger; op 6/w. f 33; Vlieg. f 32; Dec. f 32 a f 31.75; Mei 1853 f 34; Sept. en Oct. f 34,50. — Lijnolie op 6/w. f 29,75; Vlieg. f 28,75; Maart, April en Mei f 29.25 a f 29. — Hennepolie op 6/w. f 39,50; Vlieg. f 38.50.

ROTTERDAM, 15 *November*. Tarwe: bij redelijken aanvoer van N. Zeeuws., Vlaams. en Overm. ging puike kwaliteit tot vorige prijzen gemakkelijk van de hand, en waren geringe en afwijkende soorten moeijelijk te verkoopen; goede en puike f 8,25 a f 9,60; mindere f 6,25 a f 8; Jar. Zeeuws., die weinig wordt aangevoerd, vond voor de puike kwaliteit tot 10 cents hooger genegen koopers; goede en puike f 10,25 a f 10,60; mindere f 9,50 a f 10,10; Roode soorten onveranderd; 163 ℔ Jar. Hoogl. Kleefs. f 312; 161, 162 ℔ dito f 308, f 313; 162, 164, 165, 166 ℔ N. dito f 310, f 315, f 320, f 325, f 330; 160, 161, 162 ℔ dito Bovenl. Ris f 305, f 309, f 313; 162 ℔ Jar. Kleefs. f 308; 158 ℔ O. Wolgast f 285; 155 ℔ dito Hooge Rijn f 270; 164 ℔ Petersb. Cubanca f 285, f 290; 156 ℔ witbonte Pools. f 325. — Rogge: Overm., Zeeuws. en Vlaams. f 6,50 a f 7,50; voorts 148 ℔ Fransche f 204; 146 ℔ dito f 208, 147 ℔ Jar. Rijn f 200; 147 ℔ Pruiss. Pomm. f 200; 146, 149 ℔ Odessa f 187, f 200; 146 ℔ dito bij partij f 180; 143, 145 ℔ N. Arch. f 185, f 187, f 190; 143 ℔ O. Petersb. f 180; 147 ℔ N. Libau te Delfsh. f 208; 142 ℔ Coursche te Schiedam f 195; in publ. veiling: 140 last min of meer gebroeide Odessa 146 ℔ f 175, f 176, f 177. — Gerst: Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaasche Winter f 5,50 a f 5,90; dito Zomer f 5,30 a f 5,60; voorts 137 ℔ Jar. Fransche te Schiedam f 188. — Haver: Zeeuws. en Inl. Korte f 2,90 a f 4,50; dito Lange f 2,40 a f 3,70. — Boekweit, op 140 ℔: N. Noordbrab. f 195, f 197, f 200, f 202; dito Vlaams. f 194, f 200; dito Grootbrab. f 194; dito grove Fransche f 188; Oude Frans. f 162, f 163. — Erwten: Zeeuws. Groene f 8,25 a f 9; Groote dito f 9,25 a f 10,50; dito Witte f 7,50 a f 8,50; Gelders. Graauwe f 11 a f 14. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte f 8 a f 11,50; dito Bruine f 7,50 a f 12,25; dito Paardenboonen 10 cents hooger, f 5,80 a f 6,10. — Koolzaad: Zeeuwsch gestort 53 p. vl.; Vlaamsch 53 p. vl.; Zomer 41 p. vl.

LONDEN, 12 *Nov*. De granenmarkt heeft sedert l.l. Maandag geene meldenswaardige verandering ondergaan; de prijzen van alle artikelen hebben zich op de koersen van dien dag gesouteneerd.

LONDEN, 15 *Nov*. Van Inl. Tarwe was weinig ter markt en dan nog liet de gesteldheid veel te wenschen over; enkele puike drooge monsters bedongen gemakkelijk de notering van l.l. Maandag, doch andere kwal. waren tot dien koers niet te plaatsen. Moutgerst is 1 sh. lager en andere soorten 1 a 2 sh. beter koop; ook vreemde is 1 a 2 sh. achteruit gegaan. Haver heeft zich goed op den vorigen stand gehouden. Boonen waren wel zoo duur en Erwten 2 sh lager.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 16 *Nov*. De aanvoer van horenvee was heden niet bijzonder groot. Het vette vee was goed prijshoudend en werden er zelfs eenigen tegen 20 cent de 5 ons verkocht. — Vaalmelken gingen willig van de hand en in dezen bestond veel vraag. — Kalfkoeijen weinig aangevoerd.

WINSCHOTEN, 15 *Nov*. De op heden alhier gehoudene veemarkt werd niet zoo druk bezocht als vroeger, het getal horenvee is 200 stuks geweest, en dat der varkens 150 stuks; de handel is evenwel levendig geweest, en de prijzen der vorige week hebben zich, daar er nog al goed vee aan de markt was, staande gehouden, en wat de varkens betreft, dezen zijn bijna allen tegen goede prijzen verkocht.

LONDEN, 15 *Nov*. De Veemarkt vertoont geene verandering, bestedende men voor de puike kwal. Ossenvleesch 3 sh. 10 p. a 4 sh. per 8 pond.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 17 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. $63\frac{13}{16}$, $63\frac{15}{16}$, $63\frac{7}{8}$; Dito Dito 3 pCt. $76\frac{7}{8}$, $77\frac{1}{16}$, $77\frac{1}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $95\frac{3}{8}$, $95\frac{7}{16}$, $95\frac{7}{16}$; O. I. Leening 4 pCt. $94\frac{3}{4}$; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 94; Aand. Rijnspoorw. 4½ pCt. 101. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. $52\frac{13}{16}$, 53, 53. — FRANKRIJK, Obligatiën 3 pCt. 79, $79\frac{3}{8}$, $70\frac{3}{8}$. — SPANJE, Onb. St. 1 pCt. $24\frac{3}{8}$, $24\frac{11}{16}$, $24\frac{1}{16}$; Dito 3 pCt. $50\frac{9}{16}$, 51, $50\frac{3}{8}$; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. $44\frac{5}{8}$, $44\frac{3}{4}$, $44\frac{5}{8}$; Coup. Bewijzen $3\frac{11}{16}$, $3\frac{3}{4}$, $3\frac{3}{4}$; Amort. Schuld $6\frac{3}{16}$, $6\frac{1}{4}$. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. $41\frac{1}{4}$, $41\frac{5}{16}$; Dito Dito 4 pCt. $37\frac{3}{8}$, $37\frac{1}{8}$, $37\frac{1}{8}$.

RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. $107\frac{7}{8}$, 108; Dito Dito 1828 en 1829 5 pCt. $106\frac{1}{2}$; Certific. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. $96\frac{7}{8}$; Dito bij *Hope* 4 pCt. 91; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. $90\frac{15}{16}$; Cert. van Inschr. en Assignatiën 6 pCt. $70\frac{13}{16}$: Certific. van Dito 6 pCt. $71\frac{3}{8}$. — POLEN, Certificaten 4 pCt. $85\frac{1}{2}$; Dito Aand. met Loten v. 500 fl. $162\frac{1}{4}$, $162\frac{1}{2}$. — OOSTENRIJK, Metalliek 5 pCt. $77\frac{3}{4}$, $77\frac{7}{8}$; Dito Nieuwe 2½ pCt. $40\frac{7}{16}$, $40\frac{1}{2}$; Dito Nieuwe 5 pCt. $90\frac{1}{2}$, $90\frac{3}{8}$, $90\frac{11}{32}$; Metall. La. B. 5 pCt. $89\frac{7}{8}$, $90\frac{1}{8}$, $90\frac{1}{16}$; Weenerb. bij *Goll en Co.* 5 pCt. $63\frac{3}{4}$; Dito 4 pCt. $69\frac{3}{4}$; Amerik. Bank-Act. $4\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$; Dito Orig. $3\frac{3}{4}$; Denem. 5 pCt. 104; Louis. bij *Hope* 5 pCt. 100; Braz. 5 pCt. 99, $\frac{1}{8}$; Dito 1843 5 pCt. 100; Mexik. $25\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$; Gren. 2 pCt. 21; Dito Uitg. $10\frac{9}{16}$; Ecuador $4\frac{1}{8}$; Grieken 5 pCt. $4\frac{7}{16}$; 2½ pCt. Metal. 1851 40, $\frac{1}{8}$.

In Holl. fondsen was heden weinig verandering. In Integr. en 3 pCts. vertoonde de handel nog al eenige levendigheid. — Van vreemde effecten waren Spaansche 1 pCts. en Binnenl. 3 pCts. nagenoeg als gisteren, en Buitenl. 3 pCts. tot verminderde prijzen aangeboden. — Van de overige valt niets bijzonders te vermelden. Alleen blijven Fransche 3 pCts., even als te Parijs, ook hier hunne vooruitgaande beweging vervolgen. Ook Belg. waren op nieuw tot verhoogde koersen gevraagd.

Gren. Onb. St. 2 pCt. $20\frac{1}{2}$, $\frac{9}{16}$; Mexic. Onbep. St. $23\frac{13}{16}$, $\frac{7}{8}$; Rest. Bew. v. Mexic. Coup. f 8, $\frac{1}{8}$; Sp. Fr. Uitg. $9\frac{1}{16}$.

Koers van het Geld: Beleening 2¼, Prolong. 2¼, 3, 2¼; Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. $63\frac{7}{8}$: Spaansche 1 pCt. $24\frac{11}{16}$; Binnenl. 3 pCt. $44\frac{5}{8}$ a $\frac{11}{16}$; Metall. 5 pCt. $77\frac{3}{4}$.

GOUDEN EN ZILVEREN SPECIEKOERS.

Groningen, 18 *November*.

Gouden Specie.		*Zilveren Specie.*	
Willems.........	f 9.75 à f 9.85	Piasters.........	f 2.50 à f 2.55
Dukaten.........	„ 5.65 „ 5.75	Specie Thalers..	„ 2.50 à „ 2.56
Souvereinen wigt.	„ 11.75 „ 11,85	St. van 5 fr.....	„ 2.28 à „ 2.33
Pistolen.... »	„ 9,65 „ 9.75	Thalers..........	„ 1.70 à „ 1.75
St. van 20 fr...	„ 9,35 „ 9.45	Roebels.........	„ 1.72 à „ 1.77
Rijders........	„ 14,50 „ 14,60	*Zilver in Baren:*	
Baren Goud en Specie:		1000/1000 fijn f 105 à f 106.	
à f 1442,60 per 1000/1000 fijn agio 11—12 pCt.			

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd, 4 October 1852:

WILLEM BEUKMA, K.z.,
met
HILLECHIEN TONKENS BEUCKMA,
van *Baflo*.

PLAINFIELD, Staat *New-Jersij*, Noord-Amerika.

*** Getrouwd:

Mr. **H. L. SIJPKENS**
en
E. R. SPANDAW.

GRONINGEN, 16 November 1852.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

LEVIE DAVID OUTS
met
SARA SANDER LEVIE.

GRONINGEN, 18 November 1852.
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** GRONINGEN, 12 November 1852. Heden beviel voorspoedig van een' ZOON D. M. SCHAAPSCHOR, geliefde Echtgenoot van

A. L. SCHOLTENS.

*** Bevallen van een DOCHTER EVERDINA HEMMES, geliefde Echtgenoot van

L. MENSINGA, *Timmerman*.

GRONINGEN, 14 November 1852.

*** Bevallen van eenen *ZOON* Vrouwe G. A. O. DE FREMERIJ—WILLINCK.

GRONINGEN, 16 November 1852.

*** Bevallen van een' ZOON A. P. BENTUM, Echtgenoot van

C. R. BUWALDA.

GRONINGEN, 16 November 1852.

*** Heden beviel van eenen welgeschapen ZOON mijne hartelijk geliefde Echtgenoot S. M. J. MULLER.

GRONINGEN, 16 November 1852.

Dr. **J. GOLDSCHMID NANNINGA.**

*** Bevallen van eene DOCHTER J. MULLER, geliefde Echtgenoot van

H. KUIPERS.

SCHEEMDA, 16 November 1852.

*** Bevallen van eenen welgeschapen *ZOON* J. C. BERGHUIS—WIARDI.

GRONINGEN, 17 November 1852.

*** Heden beviel van een welgeschapen ZOON T. HOLTHUIS, geliefde Echtgenoot van

DK. VAN HOUTEN, B.z.

GRONINGEN, 17 November 1852.

*** NOORDBROEK, 14 November 1852. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 70 jaren, onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder, ANNA MARGRETHA HUISMAN, geb. WIGBOLDUS, Wedw. wijlen den Heer T. J. HUISMAN, in leven *Burgemeester te Noordbroek*.

J. T. HUISMAN.
Mede namens Broeders en Zusters.

*** Heden morgen overleed zeer onverwachts te *Uithuizen*, onze geliefde oudste Zoon HINDERK HARMS, in den nog jeugdigen leeftijd van bijna 25 jaren. Hoe smartelijk dit verlies voor ons is, zal ieder kunnen beseffen.

GRONINGEN, 15 November 1852.

H. D. LUBBERS.
G. LUBBERS, geb. WEKENG.

*** LELLENS, 16 November 1852. Tot onze innige smart overleed heden morgen ons dierbaar eenig Kindje, REMBERTUS.

Ruim 18 weken slechts was hij onze lust en onze vreugde.

E. A. VENHUIS.
J. J. NIEHOFF.

Eenige kennisgeving.

*** ONDERDENDAM, 17 November 1852. Na eene ziekte van 4 weken, overleed heden morgen om 4 uur mijn geliefde Zoon SIEMON, in den jeugdigen leeftijd van ruim 18 jaren.

S. J. WEG.

*** Ons éénig en geliefd Dochtertje, FROUWINA HARMINA, hetwelk Gods vaderliefde ons voor ruim vijf weken schonk, werd ons heden tot onze bittere droefheid wederom door den dood ontrukt.

LOPPERSUM, 17 November 1852.

Dr. **J. F. CAMPHUIS.**
R. H. GLAS.

*** Heden ontvingen wij het voor ons treurig berigt, dat onze geliefde oudste Zoon, WILLEM, in het laatst van Augustus te *Weltevreden*, op *Java*, overleden is, in den jeugdigen leeftijd van bijna 22 jaren.

ADUARD, 18 November 1852.

J. ALDERSHOFF, *Pred.*
J. ALDERSHOF—GRUNO.

MORGEN TE BEZIEN,

ten Huize van R. J. SCHIERBEEK in de Guldenstraat: de BELANGRIJKE VERZAMELING

BOEKEN,

waarbij zeer vele **uitmuntende** en veel **gezochte WERKEN**, in allerlei TALEN en WETENSCHAPPEN, bijzonder over **Godgeleerdheid, Regtsgeleerdheid, Geschiedenis, Geneeskunde, Vaderlandsche Dicht- en Letterkunde**, enz., welke, benevens eene groote Collectie

Kaarten, Muzijk, Platen, Instrumenten en ***Liefhebberijen,***

aldaar publiek zullen verkocht worden op MAANDAG den 22sten Novemzer e. k. en verv., telkens des namiddags te 3 uur en des avonds te 6 uur; volgens CATALOGUS, à 10 Cts. te bekomen.

*** In alle Boekwinkels is door **G. B. VAN GOOR**, te *Gouda*, verkrijgbaar gesteld: De 1ste — 5de Afl. met Prospectus van een nieuw

GEOGRAPHISCH WOORDENBOEK

DER GEHEELE AARDE, door

J. KRAMERS, Jz.

In één Boekdeel kompleet.

Tegen den zeer geringen prijs van **15** Gulden.

Dit Woordenboek, naar de *nieuwste* en *beste* in- en uitlandsche bronnen met de meeste zorg bearbeid door eenen voor die taak allezins berekenden Schrijver, zal, ondanks zijn' betrekkelijk geringen omvang (ten gevolge zijner fraaije typographische uitvoering slechts **één lijvig Boekdeel**), al het belangrijke en wetenswaardige uit de Aardrijkskunde, Statistiek en Volkenkunde bevatten, dat elders den inhoud van vele boekdeelen uitmaakt, en alzoo voor ieder eene zoo gemakkelijke als getrouwe Vraagbaak zijn.

*** **F. HESSEL**, te *Heerenveen*, heeft uitgegeven:

DE LAATSTE BEWONERS

VAN

LIJCKLAMA-STATE.

DOOR

FRISIUS.

Prijs *f* 2,90.

VEEARTSEN, VEEHOUDERS, ENZ.

Bij **A. J. A. ROLDANUS**, te *Oudewater*, ziet het licht en heeft bij alle Boekh. verkrijgbaar gesteld:

J. ELLERBROCQ, Veearts der 1ste klasse. — **De droes van het Paard.** Eene practische Handleiding, om den droes te leeren kennen en spoedig te genezen. Prijs 40 Cents.

———— **De opgeblazenheid bij het Rundvee**, de behandeling en spoedige genezing derzelve. Prijs 30 Cents.

———— **Het bloedwateren bij het Rundvee** en de doelmatigste behandelingswijze tot eene spoedige genezing van hetzelve. Prijs 15 Cents.

De naam van den Veearts waarborgt voor de deugdelijkheid van deze boekjes; de prijs is laag gesteld, opdat ieder Veehouder en Bezitter of Liefhebber van Paarden deze nuttige en voor hen, die belang in zijn Vee stelt, **onmisbare** werkjes zoude kunnen aanschaffen.

*** De Boekhandelaar **W. EEKHOFF**, te *Leeuwarden*, heeft verzonden:

ALMANAK VOOR LANDBOUWERS EN VEEHOUDERS,

voor 1853, *bevattende vele nuttige zaken, om van den Landbouw en de Veeteelt de meeste voordeelen te trekken.* Met Kalender 96 Bladzijden groot, voor 30 Cts. Vorige Jaargangen 15 Cts. Bij getallen tot minder prijs. Dit voor Landlieden en Beoefenaars van den Landbouw zoo nuttige en goedkoope Jaarboekje wordt op nieuw zeer aanbevolen, even als: ***BLAAUW*, Verhandeling** *over het* **bevruchten** *van de* **Koeijen** *en de* **middelen** *tegen het* **niet opnemen van het Kalf.** 15 Cts.

*** Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, wordt met het beste succes gedebiteerd:

Prof. B. H. LULOFS,

De Declamatie,

of de KUNST van DECLAMEREN of RECITEREN en van de MONDELIJKE VOORDRAGT of UITERLIJKE WELSPREKENDHEID in het algemeen.

Prijs *f* 3,90.

TAFEL

OF BEREKENING DER HUUR OF RENTE VAN EIGENDOMMEN.

Prijs **50** Cents.

In dit Handboekje kan met een' oogopslag worden gezien hoe veel men voor een' Eigendom moet besteden, als men slechts bepaalt naar hoe veel percent men zijn geld wil beleggen, en is dus zoo al niet onmisbaar, toch *hoogst gerijfelijk* voor Renteniers en andere Bezitters van Eigendommen.

*** Het **GEMEENTEBESTUUR** van ***Harlingen***, eerlang zullende overgaan tot de BENOEMING van eenen **STADS-GENEESHEER**, aan welke betrekking eene JAARWEDDE van *f* **250** is verbonden, noodigt degenen, welke genegen zijn naar die Betrekking te dingen, uit, zich vóór den 15den December e.k. bij gezegelde Adressen aan te melden.

HARLINGEN, 11 November 1852.

Het Gemeentebestuur voornoemd:
P. ADAMA ZIJLSTRA.
De Secretaris:
VAN VELSEN WIERSMA.

*** De **HOUDERS DER BANK VAN LEENING** te *GRONINGEN* adverteren, dat alle **PANDEN**, welke bij hen in de maanden AUGUSTUS, SEPTEMBER en OCTOBER 1852 zijn *verzet*, en geteekend met de letters **K, L** en **M**, moeten worden afgerent of gelost, en wel letter **K** van den **22**sten tot en met den **26**sten November, letter **L** van den **29**sten November tot en met den **3**den December en letter **M** van den **6**den tot en met den **10**den December 1852; zullende, bij gebreke van dien, anders **finaal** worden verkocht.

Woensdag den 1sten December

1852, des voormiddags te 10 uur en vervolgens, zal, voor de Behuizing van wijlen J. E. HAZELHOFF, Oostzijde in de Guldenstraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht: de door genoemden Erflater nagelaten nette **INBOEDEL**, bestaande onder anderen in 2 EIKENHOUTEN KABINETTEN, DITO BUREAU met BOVENSTUK, TAFELS, STOELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, KLOK, PORSELEIN, GLAS- en AARDEWERK, KOPER-, TIN- en BLIKGOED, KAGCHELS, LINNEN en BEDDEGOED, MANS- en VROUWEN LIJFSTOEBEHOOREN, GOUD en ZILVER, eene partij **BOEKEN** en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.

Te bezien daags vóór den Verkoop, des voormiddags van 10—12 en des namiddags van 2—4 uur.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

*** Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op DONDERDAG den 23sten December 1852, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt aldaar, publiek worden verkocht:

I. De EIGENDOM van 40 B., 32 R., 30 E. *Behuisd Land*, gelegen onder *Hardeweer* en *Soeswert*, Gemeente *Ezinghe*, en onder *Fransum*, Gemeente *Aduard*, bij P. B. OOSTERHOFF en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Martini verschijnende, huur van *f* 140—00.

II. De EIGENDOM van ongeveer 3½ B. *Land*, gelegen aan den *Boermandeweg*, tusschen de Kleine- en Steentilpoorten, onder *Groningen*, bij JANTJE ROELFS, Wedw. G. T. DIJKHUIS, onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midwinter verschijnende, huur van *f* 70—00.

III. De EIGENDOM van ongeveer 2½ B. *Land*, gelegen achter den *Groenendijk*, buiten het Kleine poortje, bij *Groningen*, onder *Helpman*, bij GRIETJE WILKENS, Weduwe P. H. MAKKEN, onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midwinter verschijnende, huur van *f* 55—00.

IV. De EIGENDOM van ongeveer 5 B. *Land*, gelegen onder *Hoogkerk*, bij den Heer G. DE BOER en Mevrouw S. MAAS, Ehel., onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Midwinter verschijnende, huur van *f* 52—00.

V. De EIGENDOM van ongeveer 7 Bunders *Land*, gelegen onder *Garmerwolde*, bij KLAAS THOMAS GRASHUIS onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Martini verschijnende, huur van *f* 36—00.

VI. De EIGENDOM van ongeveer 5½ B. *Land*, gelegen in den *Lagen Paddepoel*, onder *Groningen*, bij JAN WOLTERS en Vrouw onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche, op Gregorie verschijnende, huur van *f* 30—00.

VII. De EIGENDOM van den *Huisgrond* eener *Behuizing* in de Turfstraat te *Groningen*, bij J. J. EGGES in gebruik, voor eene jaarlijksche, op den 22sten Februarij verschijnende, grondpacht van *f* 7—00.

VIII. IDEM aldaar, in gebruik bij D. POELMAN, 's jaars voor *f* 1—50, verschijnende als voren.

IX. IDEM aldaar, in gebruik bij M. LINGBEEK, 's jaars voor *f* 2—00, verschijnende als voren.

X. IDEM aldaar, in gebruik bij H. O. SMITH en Vrouw, 's jaars voor *f* 3—00, verschijnende als voren.

XI. IDEM aldaar, in gebruik bij H. J. BUIJS en Vrouw, 's jaars voor *f* 6—00, verschijnende als voren.

XII. IDEM aldaar, in gebruik bij P. MORACK en Vrouw, 's jaars voor *f* 7—00, verschijnende als voren.

XIII. IDEM aan de Turfmarkt te *Groningen*, in gebruik bij J. DOEDENS en Vrouw, 's jaars voor *f* 5—50, verschijnende als voren.

XIV. Eene VROUWEN ZITPLAATS in de Akerk te *Groningen*, get. no. 444.

Alles te aanvaarden dadelijk na den Toeslag.

*** In de maand JANUARIJ e.k. zullen publiek worden verkocht:

Eene aanzienlijke **HEEREN BEHUIZING**, met grooten traaijen **TUIN** er achter, benevens twee kleinere **BEHUIZINGEN**, aan de Oost- en Westzijde daarnaast; alles staande en gelegen Zuidzijde aan het Loopende Diep, bij den Ebbingepoortenhoog, te *Groningen*, toebehoorende aan den Heer J. D. VISSERING en Mejufvrouw.

Inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP** en te bevragen bij den ondergeteekende.

Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

MORGEN VAN 2—5 UUR

te bezien, de **GOEDEREN**, welke MAANDAG den 22sten November 1852, in het VERKOOPHUIS in de Oosterstraat, publiek zullen worden verkocht.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

HOUTVEILING in *de Altena*,

bij *Groningen*,

op **VRIJDAG** den 26sten November, des voormiddags te elf uur, onder werkelijke Houtkoopers, van **LAURVIGSCHE** en **FREDERIKSSTADSCHE VUREN-** en **RIGASCHE** en **STETTINER GREENEN BALKEN**, benevens **JUFFERS, DEELEN, ELLENS**, ENZ.

D. VAN HOUTEN.

*** Mr. **B. HAITZEMA VIETOR**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, op DINGSDAG den 23sten November 1852, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Logementhouder EGGO VAN DIJK, te *Winschoten*, in openlijke veiling te verkoopen:

Eene **BEHUIZING** en daarbij behoorenden **GROND**, staande en gelegen aan de Blijhamsterstraat te *Winschoten*, hebbende eene MANDEELIGE DRIFT naar de Torenstraat, in eigendom toebehoorende aan JAN R. FROLING en diens Kinderen.

De Conditiën van Verkoop zullen in tijds ter lezing liggen ten Kantore van den Notaris!

B. HAITZEMA VIËTOR.

*** In de maand DECEMBER aanstaande zal publiek te Koop worden aangeboden:

I. Eene aanzienlijke **BOERENBEHUIZING** en **SCHUUR**, afzonderlijke VEESCHUUR, HOVEN, TUINEN, enz., benevens de VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 72 Bunders, 82 Roeden en 50 Ellen uitmuntend *Klei-* en *Bouwland*, staande en gelegen nabij de Kerk te *Oostwold*; — en

II. Ruim 18 Bunders EIGEN LAND, gelegen in het *Huninga-Meer*, onder *Oostwold*, in perceelen; — alles toebehoorende aan de Weduwe en Erven wijlen H. U. STIKKER.

B. HAITZEMA VIËTOR, *Notaris.*

GROOTE HOUTVERKOO

in het *Lieversche Bos*

De Eigenaren van het *Lieversche* voornemens, ten overstaan van den **VAN LIER**, publiek te verkoop nommers **EIKEN BOOMEN**, op staande in het *Lieversche Bosch*, Gemeente *Roden* onder veel **zwaar hout**, geschikt voor Scheepwers en Aannemers.

Deze Verkooping zal plaats hebben bij het WOENSDAG den 24sten November 1852, des voo te 10 uur.

H H. VAN LIE

*** Mr. **J. C. VAN SLOOTEN**, Notaris ter *Veendam*, zal, ten verzoeke van zijnen PRINCIPA VRIJDAG den 26sten November eerskomende, de te 7 uur, ten Huize van den Logementhouder D. E te *Veendam*, publiek veilen en verkoopen:

Eene voor korte jaren timmerde **BEHUIZING** tot dusver eene ***IJZERSM RIJ*** is uitgeoefend, beneve staande en gelegen aan de Zuidwending te *Veen* eigendom gepossedeerd en bewoond wordende do PER H. NINTERMAN.

Mr. **C. HARTMAN MANN**, Notaris te *S* zal, op VRIJDAG den 26 vember 1852, des avonds t in het GEMEENTEHUIS te *Sappemeer*, publiek presenteren: I. Eene **BEHUIZING** en **SC** met ERF, TUIN, BOOMGAARD en eene Plaa daarachter, te zamen groot 4 B., 90 R., 50 E. en gelegen in de *Borger-Compagnie*, Westkan *Muntendam*. II. Eene BEHUIZING en SCHU ERF, TUIN, BOOMGAARD en eene Plaats EIGEN LAND daarachter, groot 4 B., 89 aldaar, Oostkant. III. Eene Plaats LAND, gr 86 R., 60 E., op de *Kalkwijk*, Oostkant, ond *zand.* IV. Een Kamp LAND, groot 1 B., 1 E., mede aldaar. V. Eene Plaats LAND, gr 93 R., 10 E., in de *Borger-Compagnie*, Westka *Sappemeer.* VI. Eene halve Plaats LAND, gr 47 R., 10 E., mede aldaar; — en VII. Een ERF, groot 6 R., 30 E., aan de *Kalkwijk*, Alles in eigendom behoorende aan de Erven H. B HUIS en Vrouw, te *Borger-Compagnie;* het laats mandeelig met H. R. KEISER.

Mr. C. HARTMAN BUS

De Erven **G. BIJL** *sen*, zullen, ten overstaan Notaris Mr. **A. HOM** *Vries*, op WOENSDAG d December 1800 tweeënvijftig, ten Huize van den houder HOFSTEE, te *Assen*, veilen: en **HUIS** achter gelegen **GROND**, staande op een' Standen aan den Groninger Straatweg, te *Assen* geschikt voor de uitoefening van allerlei Bedrijf.

A. HOMA

VERKOOPING VAN HET

Logement te *Bergumerd*

De Notaris **A. ALMA**, te *Bergum*, zal, op DAGEN den 2den en den 16den December 1852, uur namiddag, in het nagemelde Logement, prov finaal te presenteren verkoopen:

Het van ouds gunstig bekende **LOGEMEN** ***DRIE GEKROONDE BAARZEN*** met WAGENHUIS, STALLING en ERF, staand gen te *Bergumerdam*, onder het behoor van *Ber* den nieuw aangelegden Straatweg, gemeente *Berg* B no. 1046, groot 7 Roeden en 20 Ellen, be Kamp uitmuntend WEIDELAND, gelegen aldaa Straatweg, groot 1 Bunder, 63 Roeden en 50 El B nos. 552 en 552*a*; alles bij P. P. JANSMA en als eigenaren in gebruik; den 12den Mei 1853 te

De helft van den Koopprijs zal onder het verkoc nen verblijven.

NB. NB. N

De GEANNONCEERDE VERKOOP van de **SMEDERIJ** te *UITHUISTERMEEDEN*, zoeke van W. J. KOOLMAN, zal ***GEEN*** ***GANG HEBBEN.***

Mr. A. H. WERUMEUS BUNIN
Adv. & Nots.

Bij **H. J. INDEN**, in de H zijn te bekomen: **GEZONDHEID PANTOFFELS, GOMELAS OVERSCHOENEN**, alles tot **derde prijzen**, en **WATERDIGTE LAARZEN.**

Op MORGEN, Zaturdag, den 20s zullen bij den Vleeschhouwer **I. RIJN**, in de **Folkingestraat** worden: buitengewoon vette **KOEIJ** HEDEN door de Stad zullen worden geleid. Ossenmarkt zullen zijn te bezigtigen, alsmede aan den Balk. Verzoek gunst en rekommandatie.

GEOCTROIJEERDE PIJPSTIJFS

à 20 Cents de 5 Oncen,

bij L. D. OUTS, in de Gelkingestraat.

Madame **ERNST** is alhier gelo beste **SAKSISCHE KANA GELS** bij den Kastelein J. B. H bij de Draaibrug.

HET PUIKSPUIK VAN EAU DE COL

wordt in onopgesmukte Fleschjes met de Handt een afdruk der Fontein van JOH. MARIA FAR *genüber dem Neumarkt*, in onderstaande Dépôts verk 50 c. en *f* 1 het Fleschje.

Handteekening, Zegel en Etiquet van den Fabr volgens de bepalingen der Wet, om ze voor na beveiligen, bij de competente autoriteit gedepon

Te *Amsterdam* in het VERKOOPHUIS; te bij A. W. C. KEIJZER; te *Groningen* bij C. RIK M. GAASBEEK, J. F. OTTÉ en J. VAN KAMP *Winschoten* bij W. VERMAAK; te *Assen* bij H. VAN GORCUM; te *Veendam* bij S. SAVENYE; te bij de Wed. BRANDERHORST en in de overige des Rijks.

LIJDERS, die een **bloedzuiverend mi** waardoor eene menigte Ziekten genezen werden, hebben, worden verzocht het boekje van het

VOLKSGENEESMIDD

van den algemeen geachten en menschlievenden Dr. L door te lezen. Het is mede in bovenstaande DÉPÔTS 10 cents te verkrijgen.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITS

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 19den November

1852, *no. 93.*

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

AMSTERDAM, 16 November.

Donderdag l.l. had alhier eene eenvoudige, maar niettemin indrukwekkende plegtigheid plaats. De weleerw. heer dr. *E. B. Swalue* hield op het dek van het voor Java bevrachte barkschip *de Valparaiso*, eenige uren vóór het vertrek van dien bodem van voor deze stad, eene toespraak tot de bemanning, bestaande uit 16 koppen, waarvan slechts 4 vreemdelingen. Kort en krachtig herinnerde z. eerw. aan het eerlijk, maar moeijelijk bedrijf van den zeeman, 't welk nog steeds in eere en achting was in Nederland, wanneer slechts de zeelieden zich waardiglijk gedroegen. Hij vermeldde, hoe hij vóór eenige jaren gelegenheid gehad had, om onze zeelieden, die toen op de Schelde gestationeerd waren, te leeren kennen van hunne goede zijde, en dat hij alzoo ook belang stelde in hun lot. Hij sprak van de gevaren, waaraan zij blootgesteld waren en vermaande hen, om God steeds voor oogen te houden, onder wiens hoede zij altijd veilig waren. Hij vermaande hen tot ondergeschiktheid aan hunne hoofden, tot vredelievendheid, tot hulpvaardigheid onderling en tot matigheid en zedelijkheid. Den kapitein beval hij regtvaardigheid, vastheid en welwillendheid aan, en eindigde met een hartelijk gebed, 't welk hij in schrift den gezagvoerder overhandigde, benevens eenige andere gebeden, welke eerstdaags onder den titel: *Gebeden voor Zeelieden*, voor rekening van het Collegie Zeemans-Hoop en ten voordeele van het te stichten Zeemanshuis, in het licht zullen verschijnen. De kapitein beantwoordde deze toespraak op echte zeemanswijze, waarop de bemanning, waarvan velen hunne tranen niet bedwingen konden, den predikant een' krachtigen handdruk gaf en beloofde het toegesprokene woord te zullen behartigen.

Dit schip vertrekt zonder sterken drank aan boord. De kapitein vond zeer gemakkelijk eene equipage, welke op die voorwaarde de dienst aanvaardde.

Bij het vertrek van den predikant hief het scheepsvolk een driemaal herhaald hoerah aan.

Het bleek alzoo bij deze gelegenheid op nieuw, dat ook de zeeman godsdienstig gevoel bezit. Onder Gods zegen kan dit geleid en versterkt worden, en alzoo zal er aan boord meer betamelijkheid zigtbaar zijn; ook in den vreemde zal Neêrlands naam weêr in eere komen, en Gods zegen zal rusten op dezen hoofdtak van Neêrlands welvaart.

— Onlangs is bij een der kantongeregten alhier een tapper in eene boete van *ƒ* 25 en de kosten veroordeeld, ter zake van weeskinderen, welke als zoodanig aan hunne kleeding kennelijk waren, in zijne tapperij ontvangen en aan hen gelagen gezet te hebben. Ook zijn onderscheidene partikuliere ingezetenen, welke verzuimd hadden de bij hen gehuisveste vreemdelingen binnen 24 uur aan den commissaris van politie hunner sectie aan te geven, in geldboeten veroordeeld.

— Z. Exc. de baron *van Doorn van Westcapelle*, minister van staat en opper-hofmaarschalk, is sedert eenigen tijd vrij ernstig ongesteld.

— Z. M. heeft de benoeming van dr. *Fränkel*, tot opperrabbijn te Zwolle, geagreëerd en goedgekeurd.

Van den 17den. Op het berigt van het K.K. Oostenrijksche consulaat-generaal alhier aan het K. K. central zeegouvernement te Triëst, over het noodlottig omkomen van de 9 Helvoetsluiser zeelieden, tijdens het vergaan van het Oostenrijksche schip *Pegno d'Amicizia*, en op de aanbeveling van de ongelukkige nagelaten 8 weduwen en 26 weezen in de milddadigheid van de Oostenrijksche regering en menschenvrienden, door gezegd consulaat-generaal, beeft het genoemde gouvernement te Triëst dadelijk eene opropping ter geldelijke ondersteuning van de weduwen en weezen gedaan, en in weinige dagen waren reeds *ƒ* 1090 daarvoor ingekomen en verdere aanzienlijke bijdragen stonden nog te verwachten. Deze gelden zullen door het genoemde K. K. Oostenrijksche consulaat-generaal aan het gemeentebestuur van Helvoetsluis worden overgemaakt.

'S HERTOGENBOSCH, 15 November.

Als een bewijs hoe men in eene groote gemeente van het arrondissement Breda de wet op het kiesregt begrijpt, kan het volgende strekken:

In de gemeente O........ is gestemd ter aanvulling van twee vacaturen in den gemeenteraad; er werden 288 stembriefjes in de bus gevonden en het bureau van stemopneming proclameerde twee benoemden met 89 en 92 stemmen, als de *volstrekte meerderheid* hebbende, hoezeer die meerderheid 145 stemmen was; de gemeenteraad admitteerde die benoemde raadsleden. Uit de bekomen inlichtingen blijkt het nu, dat het bestuur van O........ in zijne eenvoudigheid aan ieder kiezer ter verkiezing van twee leden van den raad, twee stembriefjes heeft gezonden, en dat dus 144 kiezers ieder twee stembriefjes in de bus hebben gestoken; men verwacht echter, dat deze nieuwe manier van kiezen door Gedeputeerde Staten zal worden vernietigd, aangezien het stellig aan te nemen is, dat vele kiezers hunnen kandidaat dubbel hebben gestemd.

ROTTERDAM, 16 November.

Boekhandelaren alhier hebben aanzegging bekomen, dat het aangenaam zoude zijn, indien geene vertaling verscheen van het werkje *Napoleon le Petit*, en zijn tevens verzocht zich niet met den verkoop te belasten van een soortgelijk werkje, getiteld: *Les nuits de St. Cloud.*

ZWOLLE, 16 November.

Gisteren middag te 12 uur had alhier de publieke aanbesteding plaats, door den raad van administratie der Overijselsche kanaal-maatschappij, van het graven van een kanaal van de rivier de Regge naar Almelo, ter lengte van ongeveer 22.000 ellen, met uitwijken en keerplaatsen, benevens eene haven te Almelo, en het maken van rijwegen, jaagpaden, enz.

Deze aanbesteding geschiedde bij enkele inschrijving, en de laagste inschrijver was de heer *J. Zwolsman*, van Kuinre, op welke inschrijving (*ƒ* 147.900) door den raad van administratie de noodige approbatie is verleend.

HARLINGEN, 16 November.

Zoo wij juist onderrigt zijn, dan is in eene der jongste vergaderingen van den raad dezer gemeente het besluit genomen, dat Harlingen volgens daartoe gedaan aanzoek van partikuliere ondernemers, eerlang door pijp-gaz-licht zal worden verlicht.

— Zoowel door het bestuur dezer stad als door de kamer van koophandel, is een adres aan de hooge regering ingezonden, om bescherming voor het ontwerp der spoorwegen in de noordelijke en oostelijke provinciën te verzoeken en op spoedige verleening van concessie aan te dringen.

ASSEN, 16 November.

Onlangs heeft de aanbesteding plaats gehad van de benoodigdheden voor het onderhoud der gevangenen in het huis van arrest en justitie te Assen voor 1853; de uitslag hiervan is geweest, dat voor gemeld jaar de voeding der gevangenen per dag per man zal bedragen 11¾ cent; hieronder is het morgen-, middag- en avondeten begrepen, met 's morgens en 's avonds zoetemelk en koffij, terwijl in de week vleeschsoep gegeven wordt en alle middagspijzen met rundvet worden bereid.

— Bij de ingezetenen ter dezer stede gaat een adres ter teekening rond, waarbij zij aan Z. M. den Koning hunne groote belangstelling te kennen geven in de bestaande plannen, tot het aanleggen van spoorwegelijnen in de noordelijke provinciën des rijks, en van Hoogstdenzelven verzoeken, de aangevraagde concessie daartoe te verleenen. Reeds is het adres van de onderteekening van een aantal notabele ingezetenen voorzien.

Ook bij den raad dezer gemeente zal een voorstel worden gedaan tot het opzenden aan Z. M. van een adres van adhaesie, ten aanzien der ontworpene spoorwegelijnen.

— Men verneemt, dat weldra ook de snikkevaarder *Geerts* een tweede ijzeren barge op de Drentsche hoofdvaart in de vaart zal brengen; ze wordt te Groningen vervaardigd.

— Tot leden van het collegie van toezigt over het nieuw gesticht huis van bewaring te Dieverbrug, zijn door den heer commissaris des Konings in deze provincie benoemd: de heeren *S. van Roijen*, burgemeester van Diever en Vledder; mr. *G. W. van der Feltz, jr.*, burgemeester van Dwingelo, en mr. *W. O. Servatius*, advokaat en notaris ter laatstgenoemde plaats, terwijl tot cipier is aangesteld *Jan Stoker*, gewezen geregtsdienaar te Assen.

— Gedurende den winter zal er weder een detachement marechaussée in deze provincie gestationeerd worden. Dit zal zeker wel ten genoegen van onze dorpbewoners zijn!

— Het verzoek van de heeren *Klijn* c.s. om hun kanaal met de Hoofdvaart te vereenigen, is door de Prov. Staten toegestaan.

MEPPEL, 16 November.

Wij kunnen thans uit eene goede bron met zekerheid melden, dat het reeds lang gewenschte tijdstip, omtrent de opening der Hoogeveensche vaart, daar is; dezelve zal aanstaanden Donderdag, overmorgen, weder voor de algemeene scheepvaart geopend worden. — Naar men echter van eene goede zijde verneemt, zijn de heeren aannemers der Hoogeveensche vaart voornemens, om tegen de opening der vaart te protesteren, en zullen reeds heden, gelijk men zegt, de Meppelersluis sluiten; gisteren is dit met eene brug geschied, en wel ter oorzake, naar men wil, dat de maatschappij geen geld heeft, om de aannemers te kunnen betalen. (*N. Dr. Ct.*)

— Aan den heer *J. E. Slot* heeft Z. M., bij besluit van den 15den Nov., op zijn verzoek eervol ontslag verleend als burgemeester van Meppel.

— Den 13den dezer had alhier op het stadshuis eene interessante plegtigheid plaats.

Een echtpaar, waarvan de man bijna den ouderdom van 60 en de bruid pas dien van 20 jaren had bereikt, had reeds eenige weken door de afwezigheid van den vader der bruid gewacht op de voltrekking van het huwelijk. Deze was namelijk wegens diefstal voortvlugtig, en werd nu dezer dagen alhier gevankelijk binnengebragt. Deze gelegenheid werd door het gelielde paar gretig waargenomen, en de vader der bruid geketend naar het raadhuis geleid, om aldaar zijne toestemming tot het huwelijk van zijne dochter te geven. Voorzeker eene bijzonderheid, die tot de zeldzaamheden behoort!

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Dingsdag den 16den November.

In deze zitting zijn 39 leden tegenwoordig. Afwezig: de heeren R. DE SITTER, DIEPHUIS, DAMSTÉ, MULDER en TEN CATE.

Na voorlezing en goedkeuring der notulen, wordt door den voorzitter medegedeeld, dat bij hem een berigt is ingekomen van den heer R. DE SITTER, die door ongesteldheid verhinderd is deze zitting bij te wonen.

Verder is bij hem ingekomen:

1) Adres van K. W. DIJK, pachter van den tolboom op den puinweg van Enumatil tot de Zandhoogte, in de gemeente Leek, daarbij schadeloosstelling verzoekende wegens geleden nadeel, door de in 1851 heerschende longziekte aldaar. — Door de verbodsbepalingen was gedurende een halfjaar, van den 6den Mei tot den 22sten Nov., alle doorvoer van rundvee door dien tolboom gestremd geweest, terwijl dat verbod ook op het passeren van rijtuigen een voor hem allernadeeligsten invloed had uitgeoefend, zóó zelfs, dat de ontvangst van adressant in 1851 niet de helft van het gewone bedrag heeft uitgemaakt. Adressant stelt dat nadeel op *ƒ* 275 en geeft de verzekering, dat deze taxatie nog beneden de werkelijkheid blijft. Hij heeft zich daarom bij herhaling tot Ged. Staten gewend, restitutie van die geledene schade verzoekende, en daarop bij missive van den 6den Mei 1851 tot antwoord gekregen, dat Gedeputeerden in allen gevalle niet aan het verzoek van rekestrant kunnen voldoen, omdat hun daartoe bij de wet de bevoegdheid niet is verleend. Daarop heeft adressant zich gewend tot Z. Exc. den Minister van binnenl. zaken, waarop hem, bij missive van den 7den Aug. j.l., is geantwoord, dat de inwilliging van zijn verzoek behoorde tot de bevoegdheid der Prov. Staten; weshalve adressant zich thans tot deze wendt met verzoek, om hem eene billijke schadevergoeding voor het door hem geleden onbetwistbaar nadeel te willen toekennen, in het volle vertrouwen, dat men hem niet het slagtoffer zal maken van voorzorgen, die ten algemeenen nutte zijn genomen.

Op voorstel van den voorzitter, wordt deze zaak gesteld in handen eener commissie, bestaande uit de heeren v. ITTERSUM, DE HAAN en WICHERS.

2) Adres van den kerkeraad en kerkvoogden der Chr. Afgescheidene gemeente te Appingedam, strekkende ter bekoming van autorisatie tot den verkoop der oude pastorij dier gemeente. — Daar adressanten door aankoop eigenaars zijn geworden van een nieuw kerkgebouw en tevens van een daaraan grenzend woonhuis voor hunnen predikant, verzoeken zij autorisatie tot den verkoop van de oude pastorij, welke autorisatie zij behoeven volg. kon. besluit van den 1sten Julij 1816 (*Stb.* no. 82). — Verzending aan Ged. Staten ter behandeling.

3) Voordragt van Ged. Staten, d.d. 11den Nov., no. 59, betrekkelijk eene wijziging in art. 16 van het reglement voor de haven buiten de Steentilpoort te Groningen, vastgesteld bij besluit der Staten van den 18den Nov. 1851 en goedgekeurd bij Kon. besluit van den 14den Dec. — Op genoemd art. is door den Minister van binnenl. zaken eene wijziging voorgesteld, met welke Ged. Staten zich wel kunnen vereenigen; weshalve zij aan de Staten voorstellen, deze onder 's Konings goedkeuring in het reglement op te nemen. — Commissoriaal, in handen van de heeren v. ITTERSUM, SCHILTHUIS en BONTHUIS.

4) Adres van R. BEUKEMA e. a., landbouwers en schotpligtigen onder het Schouwer-zijlvest, verzoekende, om het peil 3 à 4 palmen beneden het tegenwoordig peil te willen verlagen. — Gedurende de laatste 5 jaren zijn 550 bunders uiterdijks land in genoemd zijlvest ingelaten, waardoor eene aanzienlijke vermeerdering van watertoeloop naar dat zijlvest plaats heeft. Gedrongen door de groote schade, die adressanten daardoor leden, hadden zij zich ten vorigen jare tot Ged. Staten gewend met verzoek om verlaging van peil, doch zonder gewenscht resultaat; weshalve zij thans bovengenoemd verzoek aan de Staten doen. — Gerenvoijeerd aan Ged. Staten ter behandeling.

De voorzitter stelt voor, de beraadslaging over het rapport, betreffende het reglement op de waterschappen, aan de orde te stellen op Dingsdag a.s., waartoe wordt besloten.

Verder worden rapporten uitgebragt:

1) Bij monde van den heer HOMAN, op de voordragt van Ged. Staten, over het intrekken en buiten effekt stellen der ordonnantiën enz. op zoogenoemde prov. veeren. — De commissie heeft deze voordragt met daarbij behoorende stukken met aandacht nagegaan en het is haar gebleken, dat de oorsprong van deze voordragt gelegen is in de bedenkingen van den Minister van binnenl. zaken tegen de bestaanbaarheid dezer verordeningen met art. 121 der ingevoerde gemeentewet. De commissie deelt in dit gevoelen van den Minister; daar echter door de prov. veeren eene dienst wordt daargesteld, die van belangrijken invloed is op het verkeer tusschen de inwoners der geheele provincie, en de dadelijke intrekking voor deze nadeelige gevolgen zou kunnen na zich slepen, zoo wenscht de commissie deze te voorkomen en adviseert om de in hare handen gestelde stukken met haar rapport te verzenden aan Ged. Staten, met uitnoodiging om de zaak nader te onderzoeken en in de aanstaande zomervergadering zoodanige nieuwe voordragt te doen, als zij zullen vermeenen te behooren, met opdragt tevens om, zoo hun nader onderzoek mogt blijven leiden tot eene intrekking der ordonnantiën, de gemeentebesturen in kennis te stellen, dat zoodanig plan bestaat, ten einde deze maatregelen kunnen aanwenden, welke noodig geoordeeld worden, om de nadeelige gevolgen van eene plotselinge stremming van dienst te voorkomen.

Onmiddellijk in behandeling genomen, wordt dit rapport, zonder beraadslaging, met algemeene stemmen aangenomen.

2) Bij monde van den heer SCHILTHUIS, op de voorgestelde wijzigingen in het reglement op de zamenstelling en den ijk der botervaten. — Dit rapport was reeds uitgebragt in de zitting van Dingsdag j.l., doch is later door de commissie teruggenomen, om daarin nog eenige verandering te brengen. (Daar deze verandering in den vorm bestaat en de strekking overigens dezelfde is gebleven, kunnen wij volstaan met te verwijzen naar ons verslag van genoemde zitting sub 3).

De behandeling van dit rapport zal in de volgende week aan de orde worden gesteld.

3) Bij monde van den heer MODDERMAN, op het voorstel van den heer K. MESDAG, tot het doen drukken van de missive van den Minister van binnenl. zaken van den 15den Oct. j.l. en van eene daarbij behoorende instructie voor den hoofdingenieur, betrekkelijk de verbetering der scheepvaartkanalen in dit gewest. — De commissie erkent, dat het drukken en ronddeelen der stukken in vele gevallen de voorkeur verdient boven eene eenvoudige nederlegging ter griffie, om daardoor de lezing gemakkelijker te maken en de afdoening der zaak te bespoedigen. Deze drangreden was echter niet voor de aanhangige zaak bij te brengen, omdat de vergadering daarover geene beraadslagingen zal houden en geen besluit zal nemen. De commissie wil gaarne gelooven, dat er leden zijn, die tot completering van de verzameling der stukken, op de verbetering der kanalen betrekkelijk, ook deze stukken in druk wenschen te hebben; maar de vraag is hier alleen, of er overwegende redenen bestaan, om op een vroeger genomen besluit terug te komen en nu nog tot het doen drukken te besluiten? De beraadslagingen en werkzaamheden der vergadering vorderen zulks niet, te minder, nu reeds door de gedrukte verslagen hieraan gedeeltelijk is voldaan, en het drukken uitgaven na zich sleept, die bespaard kunnen worden. Wel kan die geringe uitgave op zich zelve geen groot bezwaar opleveren, maar het beginsel moet hier worden gehandhaafd.

Na dit nader te hebben uiteengezet, gaat de commissie eene schrede verder en zegt, dat er overwegende redenen bestaan, om op het besluit niet terug te komen. De missive toch van den Minister en de instructie zijn stukken, aan Ged. Staten gezonden, die deze vergadering niet onmiddellijk aangaan, waarvan hier alleen mededeeling is geschied; het ligt buiten de bevoegdheid dezer vergadering, daaraan eene meer uitgebreide bedoeling toe te kennen, dan door Gedeputeerden is geschied. Om een en ander meent de commissie, de aanneming van het voorstel van den heer MESDAG te moeten ontraden.

Bij de onmiddellijke behandeling van dit rapport, zegt de heer v. ROIJEN, in geenen deele daardoor te zijn overtuigd; hij ziet zoovele bezwaren niet, waarom niet aan het verzoek van den heer MESDAG zou worden voldaan; hij oordeelt in tegendeel het van belang, in kennis te worden gesteld met de instructie voor den ambtenaar, aan wien de leiding van eene voor onze provincie zoo gewigtige zaak is toevertrouwd. Spr. kan ook niet inzien, dat aan het beginsel, waarvan de commissie sprak, zou worden te kort gedaan.

De heer MESDAG zegt, reeds vroeger de wenschelijkheid van zijn voorstel te hebben aangetoond; hij heeft ook aangewezen, dat in de missive herhaaldelijk naar de instructie wordt verwezen en dat dus, om op de hoogte van de zaak te blijven, tevens de instructie moet worden gedrukt, nu de missive zelve reeds in het verslag van de handelingen der Staten is medegedeeld. En wat de bedenking betreft van de kosten voor dit drukken, welke misschien *ƒ* 10 à *ƒ* 15 zullen bedragen, spr. meent, dat dit geen argument kan zijn in eene zaak van zoo groot belang.

De heer MODDERMAN zegt, dat de commissie het beginsel omhelsde, dat men dan alleen tot het drukken moest overgaan, wanneer op die stukken een besluit moet worden genomen of beraadslagingen gehouden, en dan meende zij op geene kosten te moeten zien, maar als het alleen is, om aan het verlangen van den een of ander te gemoet te komen, dan bestond daarvoor geene reden. Daarbij gaan de stukken de vergadering eigenlijk niet aan en is haar alleen door de mildheid van Ged. Staten daarvan mededeeling gedaan; maar daarom ligt het nog niet in de bevoegdheid der Staten, om die te doen drukken en daaraan alzoo een officiëel karakter te geven.

De heeren MESDAG en v. ROIJEN komen nog nader tegen deze meening op.

Ook de heer W. DE SITTER moet het rapport der commissie bestrijden. Uit de missive zelve van den Minister blijkt het, dat Z. Exc. op de daarin uitgedrukte meening nader het gevoelen der Staten inwacht en spreker verwacht ook, dat Ged. Staten het niet bij eene mededeeling zullen laten blijven, maar dat de Staten zullen worden verzocht over die missive en de daarbij aangehaalde instructie hunne gedachten inmiddels nader te doen gaan.

Het rapport wordt hierop met 24 tegen 15 stemmen verworpen. (*Voor:* de heeren *de Haan*, *Homan*, *Schilthuis*, *S. P. v. d. Tuuk*, *Smid*, *Dijkhuis*, *Modderman*, *v. Ittersum*, *J. W. Quintus*, *Vos*, *Trip*, *Wiertsema*, *Bonthuis*, *Tigchelaar* en *M. v. d. Tuuk.*)

De voorzitter stelt hierop voor om, overeenkomstig het geamendeerd voorstel van den heer MESDAG, de instructie voor den hoofdingenieur te doen drukken voor de leden der Prov. Staten, welk voorstel met 23 tegen 16 stemmen wordt aangenomen. (*Tegen*: de evengenoemden en de heer *Heeres.*)

4) Bij monde van den heer DE HAAN, op de voordragt van Ged. Staten, betrekkelijk het uitroeijen van kaphout langs prov. kunstwegen. — De commissie vereenigt zich geheel met het gevoelen van Ged. Staten, en is eenparig van oordeel, dat de voordeelen van het kaphout in het drooge jaargetijde niet opwegen tegen de nadeelen in natte tijden, terwijl ook h. i. van eene financiële zijde tegen de uitroeijing geene bezwaren bestaan. — Ook opzigtens het behoud en de aanvulling van opgaande boomen is zij de meening van Ged. Staten toegedaan, weshalve zij, overeenkomstig de gedane voordragt, adviseert, Ged. Staten te magtigen *a*) tot de uitroeijing van het kaphout voor zoo ver hun dit op bijzondere punten niet onraadzaam mogt voorkomen en na afloop, voor zoo ver noodig, van de bestaande kontrakten, en *b*) tot gezegde planting van opgaande boomen, wanneer en voor zoo ver de prov. fondsen zulks toelaten.

Zonder beraadslaging wordt dit rapport met algemeene stemmen aangenomen.

Deze zitting wordt hierop gesloten, nadat de volgende bepaald was op Dingsdag as., des voormiddags te 11 uur.

GRONINGEN, 18 November.

Het *Staatsblad* no. 197 bevat de wet van den 5den Nov. 1852, houdende regeling van de verdeeling der provinciën en kiesdistrikten, ter benoeming der leden van de Prov. Staten, enz. Uit de daarbij gevoegde tabel A blijkt, dat de provincie Groningen in 7 hoofdkiesdistrikten wordt verdeeld, bevattende de volgende gemeenten:

GRONINGEN, Groningen.

HOOGEZAND, Hoogezand, Sappemeer, Haren en Noorddijk.

ZUIDHORN, Zuidhorn, Grijpskerk, Oldehove, Ezinge, Aduard, de Leek, Marum, Grootegast, Oldekerk.

ONDERDENDAM, Bedum, Winsum, Leens, Ulrum, Kloosterburen, Eenrum, Baflo, Warffum, Adorp, Middelstum, Kantens, Usquert, Uithuizen, Hoogkerk.

APPINGEDAM, Appingedam, Delfzijl, Bierum, 't Zandt, Loppersum, Ten Boer, Slochteren, Stedum, Uithuizermeeden, Termunten.

WINSCHOTEN, Winschoten, Midwolde, Nieuwolde, Finsterwolde, Beerta, Nieuwe Schans, Zuidbroek, Noordbroek, Scheemda, Muntendam, Meeden, Bellingwolde.

OUDE PEKELA, Wedde, Onstwedde, Oude Pekela, Nieuwe Pekela, Veendam, Wildervank.

Overeenkomstig art. 5 van bovengenoemde wet, hebben heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie, in eene op gisteren gehoudene vergadering, de volgende lijst opgemaakt, aanwijzende in welk nieuw hoofdkiesdistrikt elk der tegenwoordige leden van de Staten dezer provincie geacht wordt gekozen te zijn:

In het eerste hoofdkiesdistrikt Groningen:

J. HOMAN, mr. W. DE SITTER, mr. L. B. LOHMAN, K. MESDAG, J. W. C. baron VAN ITTERSUM, U. G. SCHILTHUIS, J.z., mr. H. J. TRIP en mr. A. MODDERMAN, te zamen 8.

In het tweede kiesdistrikt Hoogezand:

S. BLAUPOT TEN CATE, J. P. MULDER en jhr. mr. J. W. QUINTUS, te zamen 3.

In het derde kiesdistrikt Zuidhorn:

A. GROENMAN, P. BINDERVOET, jhr. mr. R. A. QUINTUS, mr. H. P. WICHERS en H. BEEKHUIS DAMSTÉ, te zamen 5.

In het vierde kiesdistrikt Onderdendam:

W. L. DIJKHUIS, mr. A. J. VAN ROIJEN, H. W. WIERDA, H. K. WELT, S. K. NOORDHOFF, mr. P. BRONGERS en H. AALFS, te zamen 7.

In het vijfde kiesdistrikt Appingedam:

Mr. D. BONTHUIS, H. H. DE HAAN, mr. L. J. VOS, P. W. WIERTSEMA, P. TIGCHELAAR, T. K. LAND, J. J. BORST en J. ELEMA, te zamen 8.

In het zesde kiesdistrikt Winschoten:

J. H. ROEMELING, S. P. VAN DER TUUK, H. N. ADDENS, mr. R. DE SITTER, H. L. BOUMAN, mr. G. DIEPHUIS en W. WAALKENS, te zamen 7.

In het zevende kiesdistrikt Oude Pekela:

J. H. KUPER, mr. M. VAN DER TUUK, K. M. BROUWER, J. M. MEIHUIZEN, J. G. HEERES, H. J. SMID, ... (vacature), te zamen 7. Totaal 45.

— Gisteren is aan onze Hoogeschool bevorderd tot Doctor in de Godgeleerdheid de heer B. J. RIEDEL, pred. te Stads-Kanaal, na het verdedigen van eene Dissertatio Theologica de *Jesu Doctrina de Deo, homine et hominis cum Deo conjunctione e rerum natura petita.*

— Door het muzijk-gezelschap *Harmonie* alhier is voor eenige dagen aan Z. M., als beschermheer van genoemd gezelschap, eene gouden lier ten geschenke aangeboden. Wij vernemen thans dat Z. M. dit geschenk bereidwillig heeft aangenomen en aan het gezelschap H.D. dank in ondubbelzinnige bewoordingen heeft betuigd.

— Terwijl Maandag avond, ongeveer te zeven uur, een 12jarig jongeling, in dienst op de buitenwerf van den heer MEURSING alhier, een der knechten met de schouw of boot over het Reitdiep zette, ging bij het terugkeeren de tros van zijne boot los. Hij greep zich echter dadelijk aan een touw van een aldaar liggend kofschip; de boot dreef weg en de jongeling bleef in dezen hagchelijken toestand met de handen aan het touw hangen, steeds roepende van *help!* Onderscheidene menschen kwamen hierop toeschieten; terwijl twee varensgezellen van genoemd kofschip op het vernemen van het ongeval in hunne boot sprongen, waardoor het hun gelukte den jongen uit zijn' gevaarlijken toestand te redden.

— Z. M. heeft benoemd tot ontvanger van de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Zoltkamp c. a., den heer A. M. VAN KESSEL, thans surnumerair van 's rijks belastingen te Zwolle.

— Bij Koninklijk besluit van den 15den dezer is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Scherpenzeel, de heer C. G. VAN HULS, thans meter en taxateur van den turf in het 2de district *(Groningen)*.

— Het *Prov. Blad* van *Groningen*, no. 155, bevat een besluit van den staatsraad, commissaris des Konings, d.d. 17den November 1852, no. 16, betreffende het verhalen van verplegingskosten van zieke gepensioneerden, die niet in eene Nederlandsche gemeente domicilie van onderstand hebben.

— Men verneemt dat wederom te *Zuidhorn* eenige manschappen gedetacheerd zullen worden, om dienst te doen als hulp-marechaussées. Naar veler oordeel — meldt onze correspondent — was 't veel beter, dat die dragonders elders geplaatst werden, omdat men er dáár thans geene behoefte aan heeft. Grensgemeenten zoo als de Leek, Grootegast, Grijpskerk, mogten ook wel eens deelen in 't voorregt, 't welk Zuidhorn reeds eenige jaren genoten heeft.

— Maandag morgen omstreeks 8 uur is te *Winschoten* uit het Hoofddiep opgehaald het lijk eener bejaarde vrouw C. LUIKS. Aangaande dit ongeluk is niets anders bekend, dan dat genoemde vrouw des avonds te voren uitgegaan is, ten einde eene boodschap te doen, zoodat denkelijk dit ongeluk is toe te schrijven aan de duisternis.

— In ons vorig nommer hebben wij een berigt overgenomen uit de *Kamper Courant* van den 14den November j.l. waarin werd medegedeeld, dat de concessie tot het leggen der spoorweglijnen door de noordelijke provinciën *niet is verleend.* De „*Overijssel*" zegt thans daarover het volgende: „Indien zij daarmede bedoelt, dat er nog geene beschikking is gevallen op het rekwest van den heer BALKEMA, tot bekoming van die concessie, dan is die mededeeling geheel overeenkomstig de waarheid, want de zaak is nog in advies bij de hooge regering. Maar meent de *Kamper Courant*, zoo als men uit de woorden zoude moeten opmaken, dat die concessie zoude zijn *geweigerd*, dan kunnen wij dat bepaald en stellig tegenspreken. Integendeel weten wij uit goede bron, dat de minister van binnenlandsche zaken, tot wiens departement die belangrijke aangelegenheid behoort, dezelve in hooge mate genegen is."

— In het nommer dezer Courant van den 9den dezer is geannonceerd, dat de stoomboot *Harlingen*, in de vaart van *Amsterdam* op *Harlingen*, met den 16den dezer de dienst gedurende dit saizoen zou staken. Men verzoekt ons, echter, te willen herinneren, dat de boot *Flevo* nog blijft doorvaren, en wel des Woensdags, Vrijdags en Zondags, 's morgens te 8 uur, van *Harlingen*, terwijl de diligence op die dienst des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, 's avonds te 11 uur, alhier afrijdt bij den heer BUWALDA.

— Uit *Maten* wordt geschreven, dat tot de verlenging en, zoo als men daar algemeen oordeelt, tot de vereeniging van het Stadskanaal van Ter Apel over het grondgebied van Hannover te Landegge (bij Haren) met de Eems, men thans druk bezig is, over het laatstgenoemd grondgebied de rigting enz. af te meten.

Volgens een van den Nederl. consul te Koningsbergen, onder dagteekening van den 5den Nov. j.l., ontvangen schrijven zijn in Oost- en West-Pruissen de wintergranen zoowel in kwal. als kwant. bijzonder goed en voordeelig uitgevallen. Erwten hebben eenigzins door den worm geleden; buitendien is de oogst hiervan zeer middelmatig. Lijnzaad levert een aanzienlijk beschot en is bijzonder goed van kwal. Raapzaad heeft eenmeer middelmatigen doch redelijk goeden oogst geleverd. Aardappelen zijn ditmaal van de sedert eenige jaren geheerscht hebbende ziekte verschoond gebleven; men heeft ten minste tot nog toe daaromtrent geene klagten vernomen. Ofschoon het geen twijfel lijdt, dat in bovengenoemde provincie de eigen behoeften volkomen gedekt zijn en voor den buitenl. handel nog eene aanzienlijke hoeveelheid overblijft, zoo behoort men echter in aanmerking te nemen, dat voornamelijk de consumtie van Rogge thans zeer groot is, weshalve de graanhandelaars tot nog toe de prijzen hoog houden. De verzendingen van granen naar buitenlands zijn dit jaar, voornamelijk in de eerste helft van de scheepvaart, zeer onbeduidend geweest, omdat zich voor het buitenland geene behoefte vertoonde en de prijzen in Nederland en Engeland geene aanleiding tot ondernemingen gaven, weshalve vele Nederlandsche schepen in ballast naar andere havens zijn vertrokken, hetgeen hier zeer zelden plaats vindt; alleen naar Noorwegen en zelfs naar Pommeren is veel rogge verzonden. In de laatste twee maanden echter zijn naar Engeland en ook naar Nederland enkele ladingen verscheept geworden.

Eene nieuwe Nederlandsche industrie.

Toen men in Julij 1849 in het Engelsche Parlement met grooten en wèl verdienden ophef melding maakte van eene voor Ierland hoogst belangrijke nieuwe industrie, bestaande in het vervaardigen eener olie uit veenstof, die tot onderscheidene einden te bezigen was, wist men aldaar nog niet, dat reeds één onzer landgenooten, de heer A. J. HAAGES, te Amsterdam, eene fabrijk van die olie had opgerigt, en dat het hem gelukt was, uit die olie een *zwart parafin vernis* zamen te stellen, dat, ter vervanging van de gewone teersoorten en verfstoffen, bestemd en volkomen geschikt is, om het hout, zoo wel *onder* als *boven* water tegen verrotting of vervuring, en het ijzer tegen roest te beveiligen.

Onlangs de (met koninklijk octrooi begunstigde) fabrijk van onzen steeds ijverigen landgenoot bezoekende, mogt ik met genoegen vernemen, dat zijn fabrikaat, welks voortreffelijke eigenschappen reeds door eene vierjarige ondervinding zijn bewezen, niet slechts bij de twee spoorwegen, maar ook op de buitengoederen van vele aanzienlijke partikulieren en door anderen, in groote hoeveelheden, met het beste gevolg wordt aangewend.

Heeft tot nog toe in onze Wetgevende Kamers niet, gelijk in Engeland, eene stem zich laten hooren, om de aandacht op deze zoo geheel nieuwe en inderdaad *Nederlandsche industrie* te vestigen, en daarvan al het belangrijke aan te toonen, zoo is dit welligt toe te schrijven aan den geringen ophef, dien de fabrikant zelf van het voorwerp zijner industrie tot hiertoe heeft gemaakt.

Inmiddels werkt hij met ijver voort en heeft, door de ervaring voorgelicht, reeds belangrijke verbeteringen in zijn vernis weten aan te brengen, zoodat thans de kwaliteit niets te wenschen overlaat en het *zwart parafin vernis* van den heer HAAGES inderdaad schijnt bestemd te zijn, om van lieverlede de teer en andere verfstoffen geheel te verdringen.

De proeven, die ik zelf, uit belangstelling in de zaak, met het vernis van den heer HAAGES heb genomen, overtuigen mij van de uitnemende kwaliteit.

Terwijl de teer slechts het hout bedekt, daarop eene korst vormt en de uitdamping der vochtdeelen belet, zoo dringt daarentegen het vernis tot in de kern van het hout door, weert door zijne oliedeelen het indringen van water en laat de uitdamping van het hout geregeld voortgaan.

Mogt een elk, die tot hiertoe voor schuttingen, paal- of rasterwerk, steigers, enz. de teer bezigde, door deze regelen worden aangespoord, om met het bedoelde vernis eene proeve te nemen, hij zou, even als ik, ten volle overtuigd worden, dat het laatste ver de voorkeur verdient en het gebruik er van de voortreffelijkste maatregel van bezuiniging mag genoemd worden.

AMSTERDAM, November 1852. P.

(*N. Rott. Ct.*)

Uit het verslag nopens den toestand der koloniën van de *Maatschappij van Weldadigheid*, door het bestuur dier maatschappij openbaar gemaakt, blijkt, dat op den 1sten October 1852 het personeel der verschillende koloniën bedroeg 10,175 zielen; de roggeoogst heeft van 811 bunders 10.419 mudden opgeleverd, dat is 12.84 mudden per bunder; van 76 bunders heeft men 1430 mudden gerst bekomen, of 18.65 mudden per bunder. De haverteelt heeft over 155 bunders 3952 mudden of 25.48 per bunder opgeleverd; men heeft over de verschillende koloniën 2155 voer hooi van 500 Ned. ponden gewonnen. De boekweit heeft eene matige uitkomst opgeleverd. De aardappelen, waarvan het rooijen zeer door het natte weder wordt belemmerd, hebben tot heden opgeleverd 100 tot 150 mudden per bunder, poters en kriel, doch geen zieken, die er weinig gevonden worden, medegerekend. De tuinvruchten leveren wél op; het verbouw van kool is wél geslaagd; de wortelen geven een goed gewas; de snijbiet, ook Russische spinazie genoemd, voldoet zeer goed. De werkzaamheden in de turfgraverijen zijn dit jaar zeer goed gelukt. Het houtgewas is dezen zomer buitengewoon sterk gegroeid. De toestand van het vee is zeer voldoende. Er is dit jaar ongeveer 10,000 ponden bremzaad gewonnen. De fabrijkwerkzaamheden worden met ijver voortgezet. Eindelijk geeft het gedrag der kolonisten alle reden tot tevredenheid.

De heer LEON FOUCAULD heeft te Parijs in den laatsten tijd zijne proefnemingen met den slinger, ten bewijze der dagelijksche beweging van de aarde om hare as, voortgezet, en bevonden, dat een ligchaam, 'twelk zich om eene as beweegt en geheel vrij is opgehangen, de wetten, waaraan de slinger onderworpen is, volgt. Zoodra namelijk het ligchaam in beweging is gebragt, volgt de verlenging van de as langzaam de rigting van het oosten naar het westen.

Verder heeft de heer LEON FOUCAULD twee belangrijke eigenschappen opgemerkt bij ligchamen, die zich om hun middenpunt bewegen. Worden die ligchamen bewogen in een horizontaal vlak, dan zal de as steeds eene rigting naar het noorden aannemen. Heeft de beweging daarentegen plaats in een vertikaal geplaatst vlak, dan heeft de as van het ligchaam eene neiging, om eene evenwijdige rigting aan te nemen met de helling van de as van de aarde.

De heer L. FOUCAULD zegt, dat hij door redenering tot de slotsom was gekomen, dat draaijende ligchamen aan die wetten onderworpen moesten zijn, doch niettemin zeer tevreden is geweest, toen hij door proeven de overtuiging heeft erlangd, dat zijne redenering gegrond was.

Er heeft tegenwoordig in de Nederlandsche landhuishouding eene bijzonderheid plaats, welke onze opmerking verdient; zij is deze: dat vroeger het spek en de hammen, (wie denkt hier niet aan de Westphaalsche hammetjes?) uit Duitschland bij groote massa's naar ons land werden gezonden, en thans is het juist omgekeerd. Immers in den loop der vorige en in deze maand zijn door een Hannoversch veehandelaar in Overijssel aangekocht en per Rijn- en IJssel-stoomboot den Rijn opgezonden, of met wagens naar de Bergstreken vervoerd, een getal van 384 vette varkens, van 400 tot 500 halve Nederlandsche ponden, en zulks tot den buitengewoon hoogen prijs van 32 à 36 c. het Ned. p.; een prijs, dien men aan de markten te Londen en Amsterdam niet besteden kan.

Dat onze puik vette koeijen en ossen een' gereeden aftrek vinden naar Duitschland, laat zich begrijpen, want daar wordt zeldzaam vet geweid; het is dan ook niet te verwonderen, dat de vetweiders hun vee reeds voor een groot deel hebben verkocht tot even goede prijzen, en dit gaat reeds eenige jaren zoo. De vette koeijen van 400 Ned. p. gelden 36 à 38 c., die van 300 Ned. p. 33 à 35 c.; ook de dragtige koeijen gaan wekelijks de grenzen over, alsmede naar Holland; deze gelden kort aan de hand van 400 Ned. p. *f* 150 à *f* 160, die van 300 Ned. p. *f* 100 à *f* 115.

Landbouw.

Men weet algemeen, dat de laatst uitgemolken melk de dikste en roomrijkste is, en evenwel gebeurt het zelden, dat men dagelijks zijne aandacht er op vestigt, of het melken goed of kwalijk geschiedt. Ziehier daaromtrent eene proefneming, welke een ieder zal kunnen herhalen, indien nog eenigen twijfel mogt overblijven, of men door zichzelven de verzekering wilde erlangen.

Een Engelsch landman heeft verschillende bakken genomen en ze achtervolgens gevuld met de melk, welke hem door eene koe, tot den laatsten druppel toe, verschaft werd. Hij heeft ze achtervolgens gewogen, na zich wel verzekerd te hebben, dat allen juist dezelfde hoeveelheid melk bevatten, en heeft de volgende uitkomst bekomen.

In elk geval was de hoeveelheid room, welke zich in de eerst gewonnen melk bevond, minder dan in de laatst gemolken; de room werd overvloediger, naarmate het melken ten einde liep. Ofschoon die vermeerdering niet dezelfde was voor alle koeijen, met welke de proef genomen werd, kan men evenwel zeggen, dat bij de meesten de hoeveelheid room, welke zich in den *laatsten* bak bevond, in eene evenredigheid stond met die in den *eersten* bak als 16 tot 1. Het verschil is wel bij de melk van alle koeijen niet even groot, maar men kan berekenen dat, over het algemeen, de evenredigheid is als 10 of 12 tot 1.

Het onderscheid in de hoedanigheid der twee soorten van room was nog opmerkelijker dan dat in de hoeveelheid. De room, uit den eersten bak voortkomende, of van de eerst uitgemolken melk was dun, zeer wit en bijna zonder bestand, terwijl die van den laatsten bak of de laatst gemolkene dik, boterachtig en schoon van kleur was.

De melk, die in elken bak overbleef nadat de room er afgenomen was, leverde insgelijks een merkwaardig verschil op; de eerst gemolkene was dun, blaauw van kleur en scheen met veel water gemengd te zijn; de andere daarentegen had eene schoone geelachtige kleur, was dik en geleek meer naar room dan naar melk.

Uit deze waarnemingen blijkt derhalve, dat zij, die reeds 7 of 8 kannen melk van hunne koeijen getrokken hebben, en slechts eene halve kan in den uijer zouden achterlaten, aldus door hunne nalatigheid of onhandigheid, niet alleen evenveel room zouden verliezen, als de zeven of acht reeds gemolken kannen in staat zijn op te leveren, maar daarbij ook nog de beste en de meest geschikte, om aan de boter goeden smaak en schoone kleur te geven.

Holland en de overige provinciën (*).

De buitenlander vindt somtijds goed, ons de Chinezen van het westen te noemen, en omdat daar toch wel eenige lof achter schuilt, hebben wij ons dien titel laten welgevallen. Immers, men wil gaarne hooren, dat men tot eene natie behoort, die bekend staat als arbeidzaam, geduldig en overleggend, en dit zijn stellig eenige der belangrijkste punten, die aanleiding gegeven hebben tot voormelde vergelijking; intusschen meen ik, dat er nog eene gewigtige zaak is, die wij zelf moeten erkennen, dat de bewoners van het eigenlijke Holland met de Chinezen gemeen hebben: ik bedoel de aangeboren neiging, om met eenigzins te weinig achting over de landprovinciën te spreken, en helaas, ook te denken; — even als onze Aziatische collega's ieder en alles, wat buiten hunne grenzen ligt, als barbaren en als barbaarsch uitkrijten en voor zeer onaanzienlijk houden, — zoo ook is onze leus niet alleen „Holland boven al" (want dat is stellig in groote mate verdiend), maar wij tellen de belangrijke deelen van ons rijk, die achter IJssel en Maas liggen, te dikwijls niet genoeg; wij miskennen de productieve krachten, die daar schuilen, en waarderen te weinig de veerkracht, waarmede die landstreken zich ontwikkelen.

Zal men het ontkennen, dat Friesland en Groningen bij velen Siberië heet; dat Drenthe voor één groot heideveld, en Overijssel voor achterland wordt gehouden? Noordbrabant komt er in verhouding nog het best af, maar Zeeland staat bepaald genoteerd als onbewoonbaar; terwijl zelfs de naburige Betuwe, de wieg en bakermat onzer voorouders, bijna niet bekend is; van Limburg behoef ik kwalijk melding te maken, want slechts een uiterst gering gedeelte onzer bevolking weet, welke schoone en rijke landsdouwen wij in het arrondissement Maastricht bezitten. Alleen Utrecht wordt als eene eigene zuster erkend, en daar ieder de heerlijke omstreken van Gelderlands hoofdstad heeft bezocht en naar waarde schat, zoo is menig een wel geneigd te erkennen, dat deze bloeijende streek toch geen achterhoek is.

Intusschen, aan iedereen, die geen oppervlakkig beoordeelaar wil blijven in de zaken, die zijn geboortegrond van nabij aangaan, raad ik, om — niet per spoorweg of stoomboot zich in één sprong van uit Holland tot over de rijksgrenzen te begeven, — maar veeleer eens bedaard te gaan rondzien, wat de landprovinciën opleveren; zijne vooroordeelen zullen welligt spoedig verdwijnen, en hij zal bespeuren, dat alle beschaving niet eindigt aan de oevers van evengemelde rivieren; hij zal ontwaren, dat kunst en wetenschap ook dáár vereerd worden en bloeijen, en wat nog meer zegt, dat eene nijvere bevolking er alle krachten inspant, om de welvaart algemeen te maken; terwijl zijn uitstapje veraangenaamd zal worden door de natuurschoonheden, welke zelfs Friesland in zijn Gaasterland en Oranjewoud, Twenthe in zijne heerlijke landgoederen, het graafschap in zijne heuvelen en dalen, Zeeland in zijn bloeijend Walcheren en Zuid-Beveland, en bovenal Limburg in zijne zuidelijke bergstreken aanbiedt, doch welke tot heden voor zoo veler oog verborgen bleven.

Dat wij in veler opzigt aan onze meer afgelegene landgenooten het volle regt niet doen wedervaren, is welligt ook gedeeltelijk een gevolg van de traditiën van de vroegere eeuwen, toen de edelmogende heeren van de Staten van Holland een zoo onbeperkt ontzag inboezemden, en konden inboezemen, dat werkelijk alles op den achtergrond trad, wat niet „Holland" tot motto voerde: iets maar zoo thans nog vol te houden is geheel ongepast, omdat de stand van zaken, met name sedert de laatste halve eeuw, zoo belangrijk veranderd is. Kon men nog tijdens de Fransche omwenteling, en misschien toen NAPOLEON's broeder ons als Koning werd gegeven, dit nieuw gevormde rijk met het volste regt Holland noemen, nu bestaan daartegen veel en gewigtige bezwaren.

Onze vroegere (en thans weder) bloeijende provincie Holland is lang kwijnende geweest; eerst na 1815 kwam er verandering en nieuw leven, en de landprovinciën hadden toen juist van de voorafgaande jaren gebruik gemaakt, om haren landbouw en verdere hulpbronnen te ontwikkelen, hetgeen duidelijk is op te maken uit de toeneming der bevolking, die zoo sterk is, dat men het zeker kan achten, dat die deelen van ons rijk, in stede van kwijning, in die jaren integendeel bloei hebben ondervonden, — hetzij door de duurte van levensmiddelen (en dus hoogere prijzen voor hunne produkten), hetzij door verplaatsing van kapitalen uit Holland; zeker is het, dat de gezamenlijke provinciën Noordbrabant, Gelderland, Zeeland, Overijssel, Drenthe, Friesland en Groningen (zelfs in aanmerking nemende den overgang van de landen Heusden en Altena), van 1796 tot 1849 toe, ruim 70 pCt. in bevolking zijn toegenomen, terwijl die vermeerdering voor Holland en Utrecht slechts 30 pCt. is en dat nu dit belangrijk verschil meestal in de eerste helft van dat 54jarig tijdperk is te zoeken, blijkt daaruit, dat de bevolking van het gezamenlijke rijk in de laatste 20 jaar bijna gelijk is toegenomen, — in Holland c. a. van 1830 tot 1849 met 16 pCt., in de genoemde landprovinciën met 17½ pCt., en wil men zich tot de laatste resultaten beperken, van af 1840 tot 1849 — Holland c. a. met circa 6½ pCt., de overige deelen des rijks met ruim 7 pCt. Dus blijft Holland en Utrecht wel gestadig iets ten achteren, maar te weinig, dan dat het verschil in de laatste jaren niet dadelijk zou zijn op te helderen door de bijeenwoning in grootere steden, alwaar de verhouding der sterfte altijd eenigzins grooter is dan ten platten lande.

Wij zien, dat de bevolking van Holland met Utrecht in 1796, in verhouding tot de andere provinciën, stond als 919,000 tot 958,000; thans in verhouding tot diezelfde provincien als 1,187,000 tot 1,868,000. Let men nu daarbij op den verbeterden toestand der provincie-bewoners, dan is het gemakkelijk om te erkennen, dat de onderlinge verhouding, in hoeveelheid en hoedanigheid beide, belangrijk is veranderd, en dat de landprovinciën sedert het begin dezer eeuw meer zijn vooruitgegaan dan Holland.

Maar menigeen gelooft welligt niet aan de ontwikkeling van dat zoogenoemde platteland, en vertrouwt dat Holland, minst genomen, gelijken tred houdt. Ofschoon ik nu geloof, dat er over het algemeen geen reden tot klagen over den slechten tijd bestaat, zoo durf ik toch met grond gissen, dat de algemeene welvaart meer toenemende is in het oosten dan in het westen van ons land; jammer dat van het binnenlandsche verkeer de cijfers geheel onbekend zijn, en dat de statistiek ons tot heden toe in het onzekere laat omtrent den omvang der bedrijvigheid in ons land; maar wij hebben toch enkele opgaven, waarop met eenig vertrouwen kan worden afgegaan; het zijn o. a. de verslagen omtrent den oogst.

In 1848 leverden Holland en Utrecht aan aardappelen 1,129,000 mudden, aan andere voedingsmiddelen 1,226,000, te zamen 2,355,000.

De overige provinciën leverden aan aardappelen 7,088,000 mudden, aan andere voedingsmiddelen 9,475,000, te zamen 16,563,000.

Van 1816 tot 1844 verminderde de veestapel in eerstgemelde provinciën met 3½ pCt., wat de runderen betreft, terwijl dezer aantal in de overigen met 6 pCt. vermeerderde; de paarden namen in hetzelfde tijdvak in de beide deelen met 8 en 7 pCt. toe, terwijl zoowel hier als dáár de veestapel der schapen achteruit ging, en wel met 13 en met 18 pCt. Deze belangrijke vermindering in de heideprovinciën is intusschen veeleer als een gunstig teeken te beschouwen, daar zij grootendeels het gevolg is van de verdeeling der markte-gronden en van de ontginning van de heide tot bouw- of weiland.

Dat in Holland en Utrecht het aantal runderen 332,000, paarden 59,000, schapen 146,000 bedraagt, en in de overige provinciën het aantal runderen 668,000 (het dubbel), paarden 147,000 (ruim het dubbel), schapen 411,000 (het driedubbel), — levert, in verband met het voorgaande, bewijs genoeg, hoe belangrijk de voortbrengselen van landbouw en veeteelt der buitenprovinciën zijn; en wat dit zegt, leerde ons reeds de bekende J. J. DE CLOET, die in zijn statistiek tafereel der Nederlandsche nijverheid al de winsten der verschillende manufakturen, tijdens onze vereeniging met het nijvere België, niet zoo hoog stelde als de baten, die de landbouw enz. opleverde.

(*Vervolg en slot hierna.*)

(*) *Dit stuk is ontleend aan de* Economist, 1852, no. 9. *Wij vonden daarin zooveel kennis van zaken en waarheid, dat wij de mededeeling er van ook aan onze lezers niet konden nalaten. Het stuk is afkomstig van den heer* J. KUYPER, *te Amsterdam.*

In de model-republiek der Vereenigde Staten van Amerika wordt één menschenstam, de slaven namelijk, nog als koopwaar behandeld. Dagelijks leest men in de dagbladen advertentiën dienaangaande. Onder anderen in de *National-Intelligencer:*

„MEN VRAAGT TE KOOP 5000 ZWARTE MENSCHEN. Ik zal ze kontant betalen en tegen den hoogsten prijs. De koopen geschieden met goede bewijzen van eigendom, hetzij dat deze slaven voor hun leven of voor bepaalden tijd zijn, hetzij dat ze bij groote of kleine familiën behooren of alleen zijn. Ik koop ook Negers, die het land niet mogen worden uitgevoerd en goede borgen hebben. Men zal de familiën niet scheiden zoo als het de gewoonte is. De personen, die slaven te verkoopen hebben, worden verzocht, bij mij te komen. *G. N. Denning*, no. 18, *rue Frederick*, te Baltimore."

„TE KOOP EENE SCHOONE VOLWASSENE VROUW. Zij treedt in haar 16de jaar en is bij eene fatsoenlijke familie, te Maryland, opgevoed. Men verkoopt ze niet omdat ze gebreken heeft, maar alleen omdat de eigenaar haar kan missen. Adres te C. v. D. *hotel Gadesby.*"

VERBETERING.

In 't verslag van de zitting van den Raad dezer gemeente, van den 13den dezer, zie ons jongste nommer, komt o. a. voor, dat de heer WICHERS, ter ondersteuning van eene bedenking van den heer CREMERS, het woord *stad*, in de *voorwaarden voor de verhuring van de drie Verlaten te Pekela*, wenschte te zien vervangen door het woord *gemeente*, als meer overeenkomstig met de wet. Dit werd door den Spreker gezegd, ten gevolge van een gezegde van den heer QUINTUS, die het woord *stad* in evenbedoelde voorwaarden had verdedigd.

Kerknieuws.

WESTERBORK, 16 Nov. Ter vervulling der vacature zullende ontstaan door het vertrek van ds. *Loloama* naar Zuidlaren, is namens Z. M, als collator, aan deze gemeente de volgende nominatie (alphabetisch) toegezonden: *Braams*, te N. Schans, *Engelsma Mebius*, te Paesens, en *Wilmers*, te Nijeveen, predikanten; *Crull*, *Dinkgreve*, *van Eerde*, *Frima*, *Gratama*, *Heekman*, *Hingst*, *Stuivinga* en *Wijbelingh*, kandidaten.

— Ds. *J. Marissen van Loon*, te Hoogezand, heeft verzocht, bij de beroeping van eenen predikant te Kampen niet verder in aanmerking te komen.